

טסמה אשגר Tesema Ashager

01:00:03:10 01:00:00:00
שמו של אבי, טסמה טפתו,

01:00:06:09 01:00:04:06
ושמה של אמי אבישו זוודה.

01:00:10:18 01:00:06:18
נולדתי ב- 1940.

01:00:15:20 01:00:13:04
כמה ילדים יש לך?
-יש לי 7 ילדים.

01:00:20:04 01:00:17:08
חוץ מאחת כולם נשואים.

01:00:23:04 01:00:20:19
כל אלו שבתמונה הם ילדיי.

01:00:27:14 01:00:23:18
במה עסקת באתיופיה?
-הייתי חקלאי,

01:00:28:23 01:00:27:23
ארגתי בגדים,

01:00:32:10 01:00:29:16
והייתי כוורן.

01:00:39:12 01:00:35:12
אני רוצה להחזיר אותך לילדות.

01:00:42:04 01:00:39:21
איך הוררך נפגשו?

01:00:45:21 01:00:42:18
הוריי, כפי שצינת עכשיו.

01:00:47:20 01:00:46:05
נפגשו, לפי הספירה האתיופית,

01:00:51:14 01:00:49:00
בשנת 1928.

01:00:55:11 01:00:52:13
ב- 1928 לפי הספירה האתיופית,
האיטלקים הגיעו לאתיופיה,

01:00:58:06 01:00:56:23
ורצחו הרבה מביתא ישראל.

01:01:00:08 01:00:59:00
מי בא?
-איטלקים,

01:01:02:16 01:01:00:15
איטלקים מרומא.
-הבנתי.

01:01:06:19 01:01:03:10
שרצחו הרבה מבית ישראל, ובניהם
גם את בעלה של אמי.

01:01:11:23 01:01:08:05
הם רצחו 32 אנשים, כולל את
האחים והדודים של אמא שלי.

01:01:16:03 01:01:14:04
אחרי שרצחו אותם,

01:01:19:19 01:01:16:18
לא נשארו גברים, הנשים
סחבו אבנים וקברו אותם.

01:01:23:03 01:01:20:06
אשתו הראשונה של אבי נפטרה.

01:01:27:07 01:01:23:23
והוא נשאר לבד עם ילדים,

01:01:31:03 01:01:27:16
וכך שידכו בין הוריי.

01:01:33:06 01:01:31:08
פעם הייתה דאגה לגבר או לאישה
שנשארים לבד, היום זה לא קיים.

01:01:38:01 01:01:34:02
שידכו וחיתנו אותם,
ואז אני נולדתי.

01:01:40:17 01:01:39:02
מקומם המגורים של הוריי היה
מאוד רחוק אחד מהשני.

01:01:46:01 01:01:41:17
ילדי אמי מאביהם שנרצח,
גרו במקום אחר,

01:01:50:21 01:01:46:18
לכן הוריי לא יכלו להצטרף אחד
אל השני, ואני הייתי באמצע.

01:01:56:15 01:01:53:10
איפה נולדת?
-במרבה.

01:01:58:02 01:01:56:21
במרבה.
-שבעז'ה-נורה.

01:02:00:06 01:01:58:10
אבא שלי מכפר שוודה במחוז דברק.

01:02:05:00 01:02:00:19
אמא שלי, ילדה
אותי באותו הכפר ואז חזרה לכפר שלה.

01:02:05:23 01:02:05:06
למה?

01:02:08:11 01:02:06:03
כי היו לה 4 ילדים בלי אבא,

01:02:11:07 01:02:08:21
כי בעלה
נרצח ע"י האיטלקים.

01:02:13:18 01:02:12:18
בזמן שאמי גידלה אותנו,

01:02:18:06 01:02:14:02
עשיתי מה שהיא ביקשה.

01:02:19:20 01:02:18:16
למשפחתי היו פרות וגם
שדות חקלאות גדולים.

01:02:22:03 01:02:20:00
אני השגחתי על השדות,

01:02:23:19 01:02:22:12
ועל הפרות, עד שגדלתי,

01:02:27:10 01:02:24:03
והגעתי לגיל 14, אז
התחלתי לעבוד בחקלאות.

01:02:29:10 01:02:27:20
בכפר שלנו לא היו מוסדות לימוד פורמליים,

01:02:31:10 01:02:30:03
זה היה כפר נידח מאוד,

01:02:34:06 01:02:32:03
ולכן לא היה בית ספר.

01:02:38:15 01:02:34:20
כשהלכת מהכפר של אמא
שלך לכפר של אבא שלך,

01:02:40:21 01:02:38:21
מה אתה זוכר מהדרך?
-הדרך בין שניהם.

01:02:44:06 01:02:41:06
כשאני יוצא מהכפר של
אמי, והולך לאבא שלי,

01:02:47:03 01:02:44:21
הייתי לוקח איתי לחם וצידה נוספת לדרך.

01:02:50:16 01:02:47:14
והולך כל היום עם הלחם,

01:02:52:08 01:02:51:06
עד שאני מגיע למקום עם מים.

01:02:54:20 01:02:52:13
ושם אוכל את הלחם ושותה מים.

01:03:02:01 01:02:56:00
הולך במשך יום שלם, מגיע בערב,
היו מכינים לי קפה והייתי שוטף את רגלי.

01:03:03:16 01:03:02:08
את רוב הלילה העברנו בשיחות.

01:03:04:23 01:03:03:23
כך זה היה.

01:03:08:13 01:03:05:11
לא הייתי יוצא לדרך בלי לחם, אחרת
כי לא היה איפה לאכול צהריים,

01:03:12:12 01:03:09:02
בארץ אפשר לאכול בכל
מקום כי יש ערים.

01:03:13:14 01:03:12:17
אצלינו לא היו ערים,

01:03:18:07 01:03:14:03
אנשים שהיו הולכים בדרכים, היו מגיעים למקור
מים, ורק אז היו מתיישבים לשתות ולאכול.

01:03:19:24 01:03:18:15
שותים מים וממשכים.

01:03:23:07 01:03:21:05
איך הלכתם בין הכפרים?

01:03:24:20 01:03:24:06
בין הכפרים?

01:03:26:04 01:03:25:02
כן.
-ברגל.

01:03:28:11 01:03:26:09
רגליי לא נחו אף פעם.
-באמת?

01:03:30:18 01:03:28:21
תמיד הלכנו ברגל.

01:03:32:10 01:03:31:03
לפעמים הלכנו גם יומיים שלמים.

01:03:34:17 01:03:32:19
מה עם חמורים?
-או סוסים.

01:03:38:09 01:03:34:23
המבוגרים הלכו עם סוסים,
אבל הצעירים הלכו ברגל.

01:03:40:19 01:03:39:06
לפעמים גם היינו מצטיידים ברובה לפני
יציאה למסע רגלי,

01:03:45:04 01:03:41:14
לקחנו רובה והלכנו,
היינו הולכים והולכים ולא מתעייפים.

01:03:49:24 01:03:46:17
ולקחתם עמכם אוכל לדרך?
-לא היה מה לאכול בדרך.

01:03:53:08 01:03:50:21
כך שלא היה ניתן לעצור בתחנות
ביניים ולקנות אוכל.

01:03:56:08 01:03:54:14
ברגע שמוצאים מקור שתיה, אוכלים

01:03:58:04 01:03:56:24
ושותים וממשכים ללכת.

01:04:01:01 01:03:58:13
ואם יוצאים לדרך ארוכה,

01:04:07:04 01:04:01:09
של יומיים או שלושה, איפה לנים?
-לא מכירים, אבל בכל כפר,

01:04:10:15 01:04:07:09
למשל, אם צריך ללכת לבאר שבע,

01:04:12:19 01:04:10:22
וכשמחשיך ישנים בקרית גת. נכון?

01:04:14:06 01:04:13:02
ואצל מי ישנים?

01:04:17:05 01:04:14:14
אם ידוע שאותו הנודד בדרכים,
מביתא ישראל

01:04:18:18 01:04:17:16
אז התושבים המקומים מביתא ישראל
היו אלו שמארחים אותו,

01:04:23:12 01:04:19:09
ומגישים לו בשמחה כיבוד ושתייה.

01:04:25:09 01:04:23:18
אפילו שלא מכירם.
-אפילו שלא מכירים?

01:04:27:09 01:04:26:01
ככה היו היהודים מביתא ישראל.

01:04:30:23 01:04:29:14
איך הייתה הדרך?

01:04:33:11 01:04:31:07
טובה, הייתי צעיר,

לא הרגשתי כלום.

01:04:36:03 01:04:33:18
הדרך הייתה ביערות או במדבר?
-הייתה דרך מדברית.

01:04:37:19 01:04:36:08
דרך מדברית עם שלל גבעות וודאיות,

01:04:40:12 01:04:38:18
כל גבעה הייתה תלולה,
מה שהקשה יותר על העלייה,

01:04:45:03 01:04:42:23
אבל אני הייתי צעיר, לא התעייפתי.
-הבנתי.

01:04:50:12 01:04:47:02
פגשת עוד אנשים בדרך?
-כן, וכשפגשתי

01:04:52:09 01:04:50:20
שאלנו איש את רעהו לשלומו,
והמשכנו בדרכנו,

01:04:54:21 01:04:52:16
כמובן שאם הייתה היכרות מוקדמת,
היינו גם משוחחים אחד עם השני.

01:04:59:14 01:04:55:03
בדרך אומרים שלום לכל אחד,
ושואלים אותו לאן פניו מועדות,

01:05:01:13 01:04:59:19
וכאשר הם עונים, שואלים אם
אם מכירים את האיש הזה והזה,

01:05:03:05 01:05:01:17
באם כן, מגיעים להסכמה
שדרכינו משותפת.

01:05:04:19 01:05:03:12
אפילו שלא הכרנו שוחחנו,

01:05:07:21 01:05:06:08
אחד עם השני.

01:05:12:22 01:05:08:15
באיזה אופן אמרתם שלום?
-אמרנו שלום.

01:05:15:04 01:05:13:03
איך, בלחיצת יד?

01:05:19:02 01:05:15:11
לוחצים יד ושואלים לשלומו.
אם מכירים מלפני, אז מנשקים,

01:05:22:17 01:05:19:08
ואם לא אז מתעניינים
בשלומו, ולאן פניו מועדות.

01:05:25:18 01:05:22:24
ואם כל אחד מאתנו הולך למקום אחר,

01:05:27:15 01:05:25:23
מברכים אחד את השני, בדרך צלחה,

01:05:30:15 01:05:27:22
אפילו שלא הכרנו לפני כן.

01:05:35:12 01:05:31:06
היו שודדים בדרך?
פושעים?

01:05:37:15 01:05:35:19
כן, נתקלת בפושעים?
לא.

01:05:41:16 01:05:38:07
היו לפעמים במקומות מסוימים,

01:05:44:02 01:05:42:04
אבל לי לא יצא להיתקל.

01:05:50:01 01:05:46:17
היו שודדים במקומות מסוימים,
ששדו בחשכה.

01:05:52:09 01:05:50:11
אבל לא היו שודדים בכל מקום.

01:05:58:23 01:05:54:21
למה אבא שלך רצה שתישאר אצלו?

01:06:01:24 01:06:00:11
צינתי כבר, מכיוון והיו לו הרבה ילדים.

01:06:05:16 01:06:03:00
אשתו נפטרה אחרי שילדה 7-8 ילדים.

01:06:07:23 01:06:07:02
נפטרה.

01:06:11:19 01:06:08:09
ואת בעלה של אמי, האיטלקים
רצחו אחרי שהביא 4 ילדים לעולם.

01:06:14:20 01:06:12:14
אשתו של אבא שלי חלתה ונפטרה.

01:06:16:03 01:06:15:04
אבל את בעלה של אמי שלי,

01:06:18:02 01:06:16:11
האיטלקים רצחו.
-האיטלקים רצחו.

01:06:23:16 01:06:19:01
אמא שלי לא הצטרפה לאבא,
כי היו לה הרבה ילדים.

01:06:26:17 01:06:24:06
ואותו הדבר גם עם אבא שלי,
גם לו היו הרבה ילדים.

01:06:32:06 01:06:28:00
ועדיין הם החליטו שהם משפחה,
ושכל אחד יחיה בביתו.

01:06:34:01 01:06:32:17
אחרי שגדלתי,

01:06:36:23 01:06:34:13
הלכתי הרבה פעמים לאבא
שלי, הוא היה מאוד עשיר.

01:06:40:10 01:06:37:08
ולא הייתי נשאר אצלו לתקופות ארוכות,
כי הייתי דואג לאמי.

01:06:45:19 01:06:40:20
היו לה הרבה פרות ולא היה
מי שישמור עליהן, אז חזרתי.

01:06:52:12 01:06:49:23
אז גדלת עם אמא שלך?
-כן.

01:06:55:15 01:06:53:06

רק אתה הילד המשותף להורייך?

01:06:57:07 01:06:56:04
רק אני נולדתי לשניהם.

01:06:59:23 01:06:57:12
רק אתה היית משניהם?
-כן, רק אני.

01:07:07:03 01:07:01:13
אז לא גדלת אצל אבייך,
עד גיל מסוים?

01:07:11:08 01:07:07:08
מגיל 13 גרתי אצל אבי במשך 5 שנים.

01:07:14:15 01:07:12:05
ואיך היה עם המשפחה החדשה?

01:07:16:09 01:07:15:04
תמיד שמח,

01:07:17:17 01:07:16:14
כל הזמן שמח.

01:07:20:17 01:07:18:07
לא רק בגלל שהילד, אני הגעתי.

01:07:23:02 01:07:21:03
באתיופיה אפילו שמחים כאשר,
אורחים מגיעים לבקר,

01:07:24:18 01:07:23:10
מארחים בשמחה.

01:07:29:24 01:07:25:13
שהיית אצל אבי, דאגו וטיפלו בי,
ואהבו אותי מאוד.

01:07:32:04 01:07:30:07
לאחר התקופה הזו, חזרתי לאמא שלי.

01:07:37:08 01:07:32:18
איך המשפחה מתנהלת באתיופיה?

01:07:43:05 01:07:37:17
מי מקבל הכי הרבה כבוד?
-כן,

01:07:46:14 01:07:43:13

קודם כל מכבדים את ההורים,

01:07:49:22 01:07:47:16

לדוגמה, אם נניח ואני
רוצה ללכת לאן שהוא

01:07:52:00 01:07:50:04

ואבא שלי לא מאשר זאת,

01:07:54:05 01:07:52:15

אז אני לא הולך. כי
אין לי אישור מאבי.

01:07:57:09 01:07:55:20

לאחר ההורים אלו האחים הגדולים.

01:08:00:04 01:07:57:21

למשל, האח הגדול,

01:08:04:02 01:08:00:24

יכול לתת לי הוראות כמו אבא,

01:08:07:14 01:08:05:09

הוא אומר לי מה לעשות, ולכן ללכת.

01:08:09:10 01:08:08:07

ואי אפשר לסרב,

01:08:13:14 01:08:11:19

צריך למלא את ההוראות שהאח נתן.

01:08:17:18 01:08:15:16

כך נהגנו, היה כבוד במשפחה.

01:08:19:01 01:08:18:07

מה עם האמא?

01:08:20:12 01:08:19:06

הכבוד לאמא זה קודם כל.

01:08:24:08 01:08:20:24

אם היא אוסרת על
ילדיה ללכת לאן שהוא,

01:08:26:02 01:08:25:01

פשוט מקבלים זאת,

01:08:29:21 01:08:27:05

ואם לא צייתנו, אז
לא קיבלנו ארוחת ערב,

01:08:31:12 01:08:30:03
עד שלא הסברנו איפה היינו.

01:08:33:08 01:08:32:00
האמא הייתה אומרת לילד לחכות בצד.

01:08:35:05 01:08:34:02
היה כבוד להורים,

01:08:38:08 01:08:36:04
באתיופיה היה הרבה כבוד.

01:08:39:19 01:08:38:18
מכבדים מאוד,

01:08:43:10 01:08:40:07
במיוחד בתקופתי, היה הרבה
כבוד להורים ולאחים הגדולים.

01:08:45:05 01:08:43:18
ישנם גם הסבים.

01:08:49:03 01:08:45:20
הסבים גידלו את הוריך נכון?

01:08:51:01 01:08:49:15
והורי הם אלו שילדו אותי,
הביאו אותי לעולם,

01:08:54:21 01:08:51:09
לכן אקשיב להם ולא
להוראות של הסבא והסבתא.

01:08:58:06 01:08:55:03
לסבים יש ילדים ועוזרי בית.

01:09:00:15 01:08:58:17
היו לך אחים מתחתיו?

01:09:02:22 01:09:01:03
כן, יש לי אחיות.
-אחיות.

01:09:10:02 01:09:05:17
ואיך הייתה ההתנהלות בינכם?
-ההתנהלות איתן,

01:09:13:07 01:09:10:11
הורתי להן כמו אבא.

-כמו אבא?

01:09:14:01 01:09:13:13
כן כמו אבא.

01:09:15:23 01:09:14:19
הן לא סטו ממה שהורתי להן.

01:09:19:24 01:09:16:14
לפי התרבות באתיופיה,
במיוחד הבנות,

01:09:22:13 01:09:20:11
אחרי גיל 10 לא
יכולות להסתובב לבד,

01:09:23:24 01:09:23:02
זה אסור.

01:09:27:04 01:09:25:03
צריך לשמור על האחות, שלא תצא,

01:09:30:00 01:09:28:21
לא רוצים שתצא,

01:09:31:21 01:09:30:05
אחרי שמלאו לה 10 שנים.

01:09:35:04 01:09:32:07
רק אחרי שהיא מתחתנת היא, הולכת לבעלה.

01:09:37:12 01:09:35:11
מתחתנת וממשיכה לנהל את חייה בביתה.

01:09:39:11 01:09:38:06
תמיד שמרו על הבנות.

01:09:42:16 01:09:39:16
לא שולחים נערות לבד, לא לשמור
לשמור על פרות ולא כלום.

01:09:44:24 01:09:43:02
הן עושות רק עבודות בית?
-רק עבודות בית.

01:09:46:19 01:09:45:17
עוסקות רק בעבודות הבית.

01:09:49:10 01:09:47:04
כי באתיופיה,

01:09:52:23 01:09:50:02
חשוב מאוד לשמור על הבתולים.

01:09:55:00 01:09:54:00
הבנתי.

01:10:00:06 01:09:57:04
אשאל אותך על רעיית צאן.
כן,

01:10:04:21 01:10:01:00
היו לכם אדמות משלכם?
כן.

01:10:06:17 01:10:05:24
זה היה כפר גדול.

01:10:08:14 01:10:06:22
איפה זה היה?

01:10:10:18 01:10:08:19
כפי שציינתי נולדתי וגדלתי במרבה.

01:10:13:04 01:10:11:01
מרבה. והיו לכם אדמות משלכם?
כן. היו לנו.

01:10:14:06 01:10:13:12
וזה כפר.

01:10:19:21 01:10:14:14
רק בווגרה שילמו והגדירו
בעלות על האדמות, אבל אצלנו,

01:10:22:10 01:10:20:08
הפרות הלכו לכל מקום
ואף אחד לא נגע בהן.

01:10:25:05 01:10:22:15
וגם עבדנו בכל האדמות,
ולא נגעו בנו.

01:10:27:15 01:10:26:14
היינו הבעלים ולא שילמנו על שימוש בקרקע.

01:10:29:22 01:10:28:18
לא שלמתם כלום?
-שום דבר.

01:10:31:22 01:10:30:16
כלום.
-הבנתי.

01:10:41:03 01:10:33:15
מי חורש ועובד על האדמה?
-כל אחד, ואיפה שרוצה.

01:10:45:08 01:10:41:13
לא הייתה הגבלה כמו בווגרה.

01:10:50:00 01:10:46:15
כולם עבדו הנוצרים מצד אחד של השטח
והיהודים מצידו השני.

01:10:51:10 01:10:50:09
לא הייתה בעלות מיוחדת.

01:10:53:17 01:10:52:02
לא היו בעלים שהגדירו
עצמם כבעלי האדמות.

01:11:03:20 01:10:57:19
את רוב ילדותך העברת
אצל אמך נכון?

01:11:04:24 01:11:04:00
אמי גידלה אותי.

01:11:08:01 01:11:05:05
אמא שלך גידלה אותך.
ומה היו עיסוקיך שם?

01:11:11:13 01:11:08:11
כשהייתי צעיר יותר,
שמרתי על הפרות.

01:11:15:18 01:11:12:15
שמרתי על הפרות עד שגדלתי,

01:11:18:04 01:11:16:03
ומכיוון שלא היו לי אחים
קטנים, והיו רק בנות.

01:11:20:12 01:11:18:11
כשאתה יוצא בבוקר לשמור
על הפרות, מה אתה עושה?

01:11:24:04 01:11:20:17
מוביל את הפרות, כדי שלא

ירעו בשדות של אנשים אחרים.

01:11:25:23 01:11:24:10
של אנשים?
-התבואה.

01:11:30:21 01:11:26:03
כמו שיש בארץ שדות במושב,

01:11:35:14 01:11:31:09
השדות באתיופיה לא היו עם גדרות,

01:11:37:18 01:11:36:04
היו שדות גידול של כוסמת או חיטה,

01:11:41:00 01:11:38:16
והיה אסור שהפרות יזיקו לגידולים אלו

01:11:43:17 01:11:41:12
אז שמרתי שהפרות לא יגרמו לנזק.
-הבנתי.

01:11:47:07 01:11:44:03
יצאת בבוקר, ומתי חזרת?
-יצאתי בבוקר וחזרתי בערב.

01:11:49:11 01:11:48:09
מה היית אוכל כל היום?

01:11:52:02 01:11:49:17
הייתי אוכל בבוקר, ולא
הייתי רעב כל היום.

01:11:53:20 01:11:52:11
לא היית רעב?
-מה אני אגיד לך.

01:11:55:15 01:11:54:03
לא לקחתי איתי אוכל לשמירה.

01:11:59:02 01:11:56:15
לא לקחת עמך פרי או משהו?
-הלכתי גם בלי זה.

01:12:01:19 01:11:59:12
ושם באתיופיה, זה לא כמו בארץ.

01:12:04:07 01:12:02:00
היו פירות מסוימים,

01:12:06:22 01:12:04:15
שהקופים אכלו אותם.

01:12:09:06 01:12:07:04
וגם אני הייתי אוכל
את אותם הפירות.

01:12:11:18 01:12:09:14
לאבא שלך היו שדות,

01:12:14:22 01:12:12:08
ולאמא שלך היו פרות.
-גם לה היו שדות.

01:12:18:02 01:12:15:04
ומי חרש את האדמה?
-בהתחלה,

01:12:20:16 01:12:18:11
כשהייתי קטן,

01:12:22:19 01:12:20:24
האחים והדודים של
אמי עזרו לה וחרשו.

01:12:25:17 01:12:23:03
אבל אחרי שגדלתי, כפי
שציינתי היו האדמות,

01:12:28:24 01:12:26:01
וזה לבוא ולעבוד כפי היכולת.
ולא כמו במקומות אחרים.

01:12:30:23 01:12:29:04
שהיו הגדרות על האדמות.

01:12:34:03 01:12:31:10
עובדים על האדמה
שפה, או על זו ששם.

01:12:37:24 01:12:34:13
ככה זה היה. לאמא שלי
היה הכל, פרות שוורים.

01:12:42:08 01:12:38:10
וגם אדמות. וכשגדלתי הייתי מטפל בפרות ובשדות.

01:12:47:13 01:12:43:02
ושומר עליהם מפני מזיקים

01:12:54:01 01:12:48:21
לא הבאנו עובדים מבחוץ,

01:12:56:05 01:12:54:05
אלא רק בני המשפחה עבדו?
-רק בני המשפחה עבדו.

01:12:58:06 01:12:56:15
רק הקרובים עבדו?
-כן. אחיינים ואחייניות.

01:13:00:10 01:12:58:17
עוזרים אחד לשני ולא
מביאים עובד מבחוץ.

01:13:01:23 01:13:00:16
היו שודדים?

01:13:03:08 01:13:02:12
כן, היו.

01:13:09:07 01:13:04:00
אז איך שמרתם על הרכוש שלכם מהם?
-אצלנו לא היו גנבים.

01:13:13:19 01:13:09:17
כפי שציינתי אין גנבים
באזור ארמצ'הו.

01:13:16:08 01:13:14:18
אפילו השוורים היו בחוץ בחצר בלילה.

01:13:20:10 01:13:17:11
אף אחד לא שומר בלילה.
אבל בווגרה,

01:13:22:15 01:13:21:00
היו בעלי אדמות מוגדרים, ושם לא היה

01:13:24:14 01:13:23:00
ניתן לעבד קרקעות בלי לשלם דמי חכירה.

01:13:28:23 01:13:25:04
מאיפה יש לי לשלם את זה.
למשל, אני מרוויח 4 בר,

01:13:30:23 01:13:29:11
ומה- 4 בר שהרווחתי,

01:13:35:07 01:13:31:11

משלם לבעלים 3 בר.
והרווח שלי הוא בר 1.

01:13:38:03 01:13:35:18
3 בר. ככה התשלום בווגרה,

01:13:40:18 01:13:38:16
יתרה מזו אם השור נמצא בחוץ, אז
הוא נאכל ע"י חיות טרף.

01:13:43:14 01:13:41:02
או שגנבים לוקחים אותו.
אצלנו לא היו חיות טרף,

01:13:45:18 01:13:44:17
ולא גנבים.

01:13:48:03 01:13:46:24
היה ממש מכובד.

01:13:50:13 01:13:48:23
לכן המקומות היו שונים זה מזה.

01:13:54:17 01:13:50:21
אם תשאלני אנשים מאזור ווגרה,
יספרו לך כמה קשה היה להם.

01:13:57:17 01:13:55:19
ולנו לא היו מצוקות כל שהן.

01:14:03:14 01:13:57:24
השוורים לא נטרפו,
ולא היו שום מזיקים.

01:14:06:24 01:14:03:22
היו פרות בשפע וגם חלב בלי
סוף, היו לנו חיים נפלאים.

01:14:12:05 01:14:07:10
אבל פעם הייתה מלריה.

01:14:14:14 01:14:12:18
את יודעת מה זה מלריה?

01:14:16:12 01:14:15:04
המלריה, בגלל החום.

01:14:19:09 01:14:16:21
מכיוון שהאזור שלנו הוא
מדברי, אז הייתה מלריה.

01:14:24:23 01:14:20:02
זה היה כפר מאוד נידח.
ולכן הייתה מלריה.

01:14:27:21 01:14:25:08
אז איך טיפלתם בזה?
-חיינו גם את זה.

01:14:31:06 01:14:28:08
הלכנו לקנות כדורים ושתינו אותם,

01:14:34:02 01:14:31:13
וכך החלמנו, המחלה היא
לא מחלה ללא מרפא,

01:14:36:09 01:14:34:17
זה מה שטוב במחלה, היא לא הורגת.

01:14:39:17 01:14:36:21
חיינו ככה עד שהשלטון,

01:14:42:09 01:14:40:08
היה איך קוראים לזה,

01:14:48:09 01:14:42:18
תכף נגיע לאיך שהתגוננתם
בפני המחלות.

01:14:50:15 01:14:48:13
כשגדלת אצל אמא שלך,

01:14:55:12 01:14:51:18
מה היית צריך לעשות?
-בילדות כלום.

01:14:59:08 01:14:55:17
עד גיל 10 שחקנו במשחקי אבנים,

01:15:02:15 01:14:59:15
שיחקנו כל היום, חזרנו לבית
והיינו הולכים לישון

01:15:04:16 01:15:03:08
אבל אחרי גיל 10,

01:15:08:07 01:15:05:20
התחלתי ללכת עם הדודים,

01:15:11:19 01:15:09:00

ולשמור על הפרות.

01:15:16:08 01:15:12:05
והדודים היו אומרים לי לשמור
שיישארו בתחומן,

01:15:18:12 01:15:16:19
ושלא יפלו לתוך השדות וישמידו את
התבואה והגידולים שבשדות של אחרים.

01:15:21:09 01:15:18:22
גידולים כמו חיטה ושעורה.
-על מה?

01:15:24:05 01:15:21:15
היו הרבה שדות של חיטה ושעורה.

01:15:25:15 01:15:24:22
זה קיבוץ.

01:15:27:24 01:15:26:03
אז אילו היו עיסוקיך?
-כן.

01:15:31:08 01:15:28:12
רק שמרת על הפרות והשדות.
-כן. עד שגדלתי.

01:15:34:00 01:15:31:18
בשביל שלא יאכלו את התבואה.
-כן. ואז.

01:15:37:16 01:15:34:11
כשגדלתי, התחלתי לשמור לבד.

01:15:41:05 01:15:37:23
הייתי הולך רחוק עם הפרות,
וחוזר בערב, בשקיעה.

01:15:48:18 01:15:45:03
היו לך עוד עיסוקים?
-כשגדלתי?

01:15:52:08 01:15:49:18
בכללי, אם זה בבית או?
-כשחזרתי לבית?

01:15:53:22 01:15:52:18
הבאתי איתי עצים, קרשים.

01:15:55:10 01:15:54:09

בשביל מה?
-בשביל האש.

01:15:59:24 01:15:57:08

כשסיימתי לשמור על פרות וכשחזרתי
לכיוון ביתי, הייתי אוסף זרדי עצים,

01:16:02:02 01:16:00:06

עבור האש לצורך הבישולים.

01:16:05:07 01:16:02:12

היו מברכים אותי שהבאתי עצים,
ובתמורה היו מבאים לי לשתות חלב.

01:16:09:09 01:16:05:13

מעבר לכך לא עשיתי עוד משהו.

01:16:13:23 01:16:10:03

העיסוקים שהיו לי בילדות,

01:16:19:13 01:16:14:07

נחשבים לפשוטים משאר העיסוקים?
-בטח. השמירה מאוד פשוטה.

01:16:23:09 01:16:20:07

לקחתי את הפרות לשדה
פתוח ונחתי כל היום.

01:16:27:09 01:16:23:16

לא סחבתי דברים ולא
דאגתי להן למזון.

01:16:29:13 01:16:27:14

זה היה מאוד פשוט.
-הבנתי.

01:16:32:09 01:16:30:16

זה מאוד קל.

01:16:36:14 01:16:34:24

כשגדלים, מרמים דברים,

01:16:41:08 01:16:37:08

העבודה של הגדולים זו עבודה קשה.

01:16:45:16 01:16:42:23

והיו מקנאים בכך?

01:16:48:21 01:16:46:01

לא היה דבר כזה בין חברים.

01:16:52:11 01:16:49:10
שיחקנו יחד, צחקנו והתקוטטנו.

01:16:56:22 01:16:53:00
את בטח לא מכירה.
אבל היה לנו משחק,

01:16:59:04 01:16:57:04
היינו זורקים את המקל,

01:17:01:24 01:16:59:10
ומנתרים על רגל אחת,
עד שמגיעים אליו.

01:17:03:06 01:17:02:05
כשהגיעו אל המקל,

01:17:07:00 01:17:03:15
החבר צריך לסחוב אותי על כתפיו
ולהחזיר אותי חזרה לנקודת ההתחלה.

01:17:08:03 01:17:07:08
ככה שחקנו.

01:17:11:24 01:17:08:23
קרה לך שאחת הפרות,

01:17:19:19 01:17:13:07
ברחה לך?
כן, זה קורה.

01:17:21:22 01:17:20:09
ואז בעלי השדות מגיעים,

01:17:24:15 01:17:23:05
ונותנים עונש לנערים.

01:17:30:23 01:17:25:03
כעסו שנגרם נזק לשדה
שלהם, מכופפים אותנו,

01:17:35:00 01:17:31:09
ונותנים לנו מכות, זה היה קיים.

01:17:36:09 01:17:35:18
זה קיים.

01:17:38:21 01:17:36:15

הפרות ברחו ממך?
-כן.

01:17:44:05 01:17:39:11
מתי זה קרה?
-בגיל 11/12.

01:17:49:00 01:17:44:17
למה זה קורה?
-בזמן השמירה,

01:17:50:23 01:17:49:10
יושבים ומשוחחים 5-6 נערים.

01:17:53:16 01:17:51:06
וכשאנחנו שקועים בשיחה, ובנתיים
הפרות פולשות לשדות התבואה,

01:17:56:05 01:17:54:17
אז בעלי השדות מגיעים
ורואים את הפרות.

01:17:59:08 01:17:56:24
הם מסלקים אותן ומגיעים אל הנערים
שחלקם בורחים אם הם מצליחים.

01:18:02:19 01:17:59:17
ובערב, מקבלים מכות בבית, על
שנגרם נזק לשדה של מישהו.

01:18:05:10 01:18:03:08
אני מתכופף ומקבל את העונש שלי.

01:18:09:07 01:18:06:05
היו הרבה בעיות. אבל אחר כך,

01:18:13:18 01:18:09:14
מי שגדל ככה, יוצא בהמשך ילד טוב,

01:18:16:14 01:18:14:05
ילד ממש טוב.

01:18:20:14 01:18:17:04
לא עצלן, ולא מכור
לשתייה כמו בארץ.

01:18:23:02 01:18:21:02
וגם לא מתבטלים כמו בארץ.

01:18:28:20 01:18:23:16

בארץ ילדים בני 12 שותים,
אצלנו זה לא היה ככה.

01:18:31:22 01:18:29:10
אפילו כשהתחתנתי לא
ידעתי מה זה שתייה,

01:18:35:15 01:18:33:06
שתייתי רק מים וחלב.

01:18:36:18 01:18:36:04
הבנתי.

01:18:41:21 01:18:39:07
כשאתה חוזר עם הפרות,

01:18:45:17 01:18:43:24
או ש...

01:18:50:04 01:18:46:14
כשחזרת אם זה אצל אבא
שלך או אצל אמא שלך,

01:18:53:07 01:18:50:12
כשהיית יותר קטן,

01:18:58:01 01:18:54:19
או כשחוזרים מהשמירה, עד שאוכלים.

01:19:01:16 01:18:58:08
אז אני שמרתי.
-כמה שעות שמרת.

01:19:02:23 01:19:01:23
בערך שעתיים.

01:19:05:00 01:19:03:16
אז כבר יש שקיעה.

01:19:09:02 01:19:05:18
ובשקיעה, חולבים את הפרות
ומכנסים אותן לרפת.

01:19:11:19 01:19:09:10
או ממקמים אותן ליד הבית
ואז את העגלים.

01:19:18:02 01:19:12:02
הפרות כבר מגיעות שבעות
מהקשים ומהעשבים,

01:19:21:06 01:19:18:13
ועל העגלים משגיחים בעת חליבת הפרות.

01:19:23:07 01:19:21:12
לאחר הפעולות הללו
נכנסים לבית.

01:19:28:13 01:19:23:14
אני הייתי מחכה איתן ליד הבית,
עד השקיעה, חולב אותן,

01:19:31:02 01:19:29:05
מפריד את העגלים,
וסוגר את הרפת.

01:19:34:02 01:19:31:10
ואז אותו נער חוזר בבוקר לשמירה.

01:19:39:14 01:19:35:00
מקבל ארוחת בוקר, חולבים את הפרות, מפרידים
בין הפרות לעגלים ויוצאים לשמירה.

01:19:41:17 01:19:40:01
העגלים נשארים בבית?
-כן.

01:19:44:15 01:19:42:12
עד שגדלים?
-עד שגדלים.

01:19:47:18 01:19:45:07
אם עדיין חולבים את הפרה, אמם, אז כן.

01:19:50:11 01:19:48:01
הפרות הולכות בצד אחד
והעגלים בצד שני,

01:19:52:03 01:19:50:21
כדי שלא יניקו לפני החליבה,

01:19:55:02 01:19:53:00
אם העגלים יניקו לפני לא יהיה חלב.

01:19:57:11 01:19:56:14
כדי שלא ינקו.

01:20:00:21 01:19:58:14
גם על העגלים שומר מישוהו.

01:20:04:19 01:20:01:03
זה תפקידו של מי ששומר על העגלים.

01:20:09:13 01:20:06:04
הוא שומר כל השבוע, ואז ביום רביעי,

01:20:13:11 01:20:10:14
משלמים לו בחלב. לא,
משלמים לו כסף.

01:20:15:15 01:20:14:04
נניח, שיש לי 5 פרות,

01:20:19:15 01:20:16:10
אני אז אני נותן לו חלב לשימושו שייקח.

01:20:23:19 01:20:20:14
כל יום רביעי בשבוע
נותנים לו חלב.

01:20:25:07 01:20:24:12
לא כסף.

01:20:30:05 01:20:26:14
היו שומרים גם לעגלים?
-בטח היה גם לעגלים.

01:20:34:02 01:20:30:10
אבל זה בן משפחה נכון?
-זה יכול להיות גם שכן.

01:20:35:21 01:20:34:08
כולם מסביב קרובים.

01:20:39:11 01:20:36:18
אז שלמתם לו עם חלב?
-כן. רק עם חלב.

01:20:42:17 01:20:40:12
מה אני אגיד לך. בתקופה שלנו,

01:20:45:24 01:20:43:07
אם היו מעסקים שומר לפרות,

01:20:48:18 01:20:46:06
היה מרוויח 3 שילינג בחודש.

01:20:51:00 01:20:50:10
3 שילינג.

01:20:55:02 01:20:52:00
3 אלף?
3- שילינג.

01:20:57:01 01:20:55:12
השילינג זה לא שווה כלום.

01:21:02:01 01:20:57:10
זה לא מספיק לקנות
מכנסיים ולא לחולצה.

01:21:06:11 01:21:02:24
כל החודש הוא שומר עם כל
הקושי בגשם ובקור,

01:21:09:08 01:21:06:17
והיה מקבל בחודש 3 שילינג.

01:21:12:05 01:21:11:11
זה באמת קשה.

01:21:18:21 01:21:12:18
כמה, וכל כמה זמן משלמים על העגלים?

01:21:22:10 01:21:19:04
משלמים כל שבוע.
-כל פעם בשבוע?

01:21:25:14 01:21:22:15
משלמים כל שבוע עם חלב?
-כן, משלמים עם חלב.

01:21:29:15 01:21:27:01
אז משלמים 4 פעמים בחודש?

01:21:31:14 01:21:29:22
כן. 4 פעמים בחודש.

01:21:34:08 01:21:32:09
השומר הוא ילד?
-כן. זה ילד.

01:21:37:05 01:21:34:14
זה יכול להיות גם
ילד לאישה בודדה.

01:21:39:22 01:21:37:11
מישהי שיש לה ילדים ואין לה בעל.

01:21:41:22 01:21:40:01

אז גם היא שומרת יחד
עם הילדים שלה.

01:21:46:20 01:21:42:04
וכל פעם בשבוע היא
מקבלת את תשלום החלב.

01:21:49:21 01:21:47:14
ואז היא יכולה להפיק מזה חמאה,

01:21:51:15 01:21:50:03
לאכול מזה ואפילו למכור.

01:21:57:10 01:21:52:22
מה ההבדל בין השמירה על
העגלים לשמירה על הפרות?

01:21:59:00 01:21:57:16
לאת העגלים לא מוצאים לרעות בשדות,

01:22:00:14 01:21:59:11
שומרים עליהם קרוב לבית.

01:22:05:20 01:22:02:04
את הפרות לוקחים רחוק.

01:22:10:23 01:22:06:14
איך נהיים שומרים, לומדים את זה?

01:22:15:16 01:22:12:14
זה משהו שנלמד?
- נניח עכשיו,

01:22:19:18 01:22:15:24
את מבוגרת ומתלווים אליך ילדים,

01:22:21:21 01:22:20:07
ואת,

01:22:25:17 01:22:22:13
פשוט שומרת שהפרות לא יברחו
וחזרתם בזמן.

01:22:28:08 01:22:26:05
הילדים שהתלוו אליך רואים
זאת וכך לומדים.

01:22:32:12 01:22:30:02
בהתחלה מתלווים אל המבוגרים,

01:22:37:06 01:22:33:08
וכל לומדים להשגיח על הפרות,

01:22:42:20 01:22:37:15
שלא יוכלו מהשדות החקלאיים שמסביב.
שיטת הלימדה היא לא כמו בבית ספר,

01:22:46:00 01:22:44:20
בכלל לא לומדים זאת בבית ספר.

01:22:51:00 01:22:46:18
לומדים מהתלוות לבוגר
שמוציא את הפרות, זו התנסות מעשית.

01:22:55:14 01:22:52:09
למדתם אחד מהשני.
כן. ככה למדנו.

01:23:01:12 01:22:58:07
מה זה ג'רף?

01:23:06:13 01:23:01:18
זה שוט שמכינים מחבלים.

01:23:09:09 01:23:07:03
ממה עשוי החבל?
-מלט.

01:23:11:15 01:23:09:24
איך אסביר לך מה זה לט,

01:23:14:05 01:23:12:03
זה עשוי מעור?
-לא.

01:23:16:06 01:23:14:24
זה מסות. קליפה של גזע עץ.

01:23:20:13 01:23:16:24
קליפה של גזע עץ?
כן. מקלפים אותו.

01:23:22:05 01:23:20:22
מכנים חבל בצורת צמה.

01:23:25:22 01:23:22:23
כשהחלק העליון עבה,
ולקראת הקצה דק.

01:23:27:08 01:23:26:07

זזה עושה רעשים.

01:23:30:00 01:23:28:00

החקלאים חורשים עם זה.

01:23:33:24 01:23:30:07

מה הוא עושה עם זה בחרישה?
-מנופף עם זה לשוורים.

01:23:37:09 01:23:34:24

והנערים שמרנו עם זה, ומחזירים
את הפרות עם הנפה של השוט.

01:23:41:02 01:23:38:18

אסור לתת להן מכה עם מקל.

01:23:44:09 01:23:41:16

או לזרוק אבן. אבל
השוט לא מכאיב להן.

01:23:46:10 01:23:44:21

לא מכאיב?

-גם אם כואב,

01:23:50:19 01:23:46:23

זה לא פוצע ולא גורם לנזק.

01:23:52:05 01:23:51:14

זה עובר מהר.

01:23:57:12 01:23:52:17

אז החקלאים והשומרים משתמשים בזה?
-כן.

01:23:59:08 01:23:57:22

יש בזה כוונה של להכות?

01:24:01:06 01:23:59:13

רק להרעיש ולהעיר את תשומת ליבן.

01:24:04:24 01:24:01:13

מה קורה לפרות או לשוורים,

01:24:09:03 01:24:05:11

כששומעים את הרעש של השוט?
-הם לא נבהלים. אבל כשמחזירים,

01:24:11:10 01:24:09:09

מנופפים להם עם זה והם חוזרים.

01:24:17:09 01:24:13:06
הרעש של השוט לא מבהיל אותם?
-ממש לא מפריע להם.

01:24:20:24 01:24:17:17
זה לא מפריע כי מכירים את זה?
-כשהם ממשכים תוך כדי אכילה,

01:24:27:16 01:24:21:10
ומגעים לאזור התבואה,
מרעשים עם השוט והם חוזרים.

01:24:29:18 01:24:29:02
זה שימש לכך.

01:24:32:14 01:24:30:04
אני אישית לא יודעת איך מכינים שוט.

01:24:36:07 01:24:32:22
אני באה לבית, ואני
רוצה להכין שוט.

01:24:38:09 01:24:36:21
תגיד לי במדויק איך,

01:24:41:07 01:24:38:20
אני מכינה שוט?
-קודם,

01:24:43:03 01:24:41:15
מקלפים את קליפות גזע העץ,

01:24:46:06 01:24:44:02
ומכינים ערמה גדולה של קליפות.

01:24:49:15 01:24:46:13
זה עץ מסוים, או כל עץ?
- יש עץ שניתן לקלף.

01:24:50:23 01:24:50:04
לא כל עץ.

01:24:53:21 01:24:51:11
זה עץ שונה.
-כן.

01:24:58:12 01:24:54:03
ואז מכינים 3 חבלים.

01:25:00:22 01:24:58:19

ואת שלושתם מחברים,

01:25:03:09 01:25:01:11

כשהארוך מבין החבלים מונח

01:25:06:15 01:25:04:03

בקצה וכך זה הופך,

הופך לחבל אחד,

01:25:08:07 01:25:06:23

שקצהו דק.

01:25:11:14 01:25:09:19

החבל משמש גם לחרישה וגם לשמירה,

01:25:13:00 01:25:11:23

מנופפים ומרעישים עמו למול הפרות,

01:25:19:18 01:25:15:05

ולרוב זה שמש לשומרים?

-כן, זה היה משחק.

01:25:21:13 01:25:19:24

לא היה לנו עם מה לשחק.

01:25:23:20 01:25:23:05

זה היה משחק.

01:25:27:01 01:25:24:03

איך הכנתם כדור?

-כדור,

01:25:31:20 01:25:27:19

היינו דוחסים הרבה

בד ואז תופרים.

01:25:34:12 01:25:32:13

מאיפה היה לכם בד?

-את הבד,

01:25:38:03 01:25:34:22

כשהבגד היה ישן, במקום לזרוק אותו,

01:25:39:22 01:25:38:14

השתמשנו בו והפכנו אותו לכדור.

01:25:42:20 01:25:40:21

הכנתם מבגדים בלויים?

-כן.

01:25:45:10 01:25:43:01
הבנתי אותך.
-תופרים את זה,

01:25:48:22 01:25:45:24
וכך היה לנו כדור, קופצני.

01:25:50:16 01:25:49:05
מי תופר את זה.
-אנחנו, הנערים.

01:25:53:23 01:25:51:06
אתם או האימהות?
-תפרנו בעצמנו.

01:25:56:02 01:25:54:09
עם מחט?
-כן.

01:26:00:10 01:25:56:12
מבקשים מחט, תופרים
כדור ומשחקים כל היום.

01:26:02:16 01:26:01:03
אם הכדור לא אבד,
היה ניתן להשתמש בו להרבה זמן.

01:26:05:01 01:26:02:22
אפשר לשחק אתו הרבה זמן?
-כן. אבל אם אבד אין מה לעשות.

01:26:09:21 01:26:05:16
יש הרבה יערות ואם זה קפץ
לתוך השיחים או היער היה קשה למצוא אותו.

01:26:15:05 01:26:11:17
אם הבאתי כדור משחקים
יחד הרבה ילדים.

01:26:18:01 01:26:15:22
כך גם כשמישהו אחר מביא.

01:26:22:10 01:26:18:08
מה שיחקתם לרוב?
-כל מיני משחקים,

01:26:24:17 01:26:23:03
כמו כל המשחקים.
-כמו מה?

01:26:28:18 01:26:25:05
היינו זורקים את הכדור,

01:26:33:23 01:26:29:12
וגם הינו,
-למה זרקתם?

01:26:35:24 01:26:34:08
בועטים, רצים

01:26:39:20 01:26:36:12
מצד אחד לצד השני,

01:26:42:01 01:26:40:03
היו 2 צדדים למשחק,

01:26:44:19 01:26:42:11
ככה שיחקנו.

01:26:48:18 01:26:45:03
איך המשחק מתנהל? כמה
אתם צריכים להיות?

01:26:51:18 01:26:49:04
6 שחקנים בכל צד,

01:26:54:17 01:26:52:06
או 5 שחקנים בכל צד, ככה משחקים.

01:26:56:23 01:26:55:01
ואז,

01:27:01:12 01:26:57:13
מחלקים את המשתתפים ל-2 קבוצות
וכל קבוצה הולכת לצד שלה,

01:27:03:05 01:27:01:20
כך שנוצר שטח המפריד בין 2 הקבוצות,

01:27:06:18 01:27:03:21
מעיפים את הכדור למעלה,
ומי שחוטף את הגדור מתחיל.

01:27:09:03 01:27:06:23
הבנתי. ואז?
-ואז,

01:27:10:07 01:27:09:08
ואז מתחיל המשחק.

01:27:18:10 01:27:10:22
מה עושה הקבוצה שזוכה בכדור?
-הם מתחילים את המשחק.

01:27:21:02 01:27:19:17
הם פותחים את המשחק.

01:27:28:03 01:27:21:14
מה הם עושים, זורקים עם היד?
-זורקים עם היד לקבוצה השנייה,

01:27:30:22 01:27:28:09
עם היד. או שלפעמים עם מקלות,

01:27:34:22 01:27:31:08
כמו הוקי קרח.

01:27:38:13 01:27:35:05
גם הינו מכינים מקל עם קצה בהתאמה,

01:27:40:20 01:27:38:20
מנחים אבן על הרצפה,

01:27:42:20 01:27:41:06
ומעיפים אותה.

01:27:45:16 01:27:44:00
והיו כאלה שהיו מחטאים.

01:27:48:19 01:27:45:23
וצחקנו שהחטיאו, אבל
לא היה בכך הפסד.

01:27:51:02 01:27:49:23
וזה עוזר להעביר את הזמן.

01:27:54:10 01:27:51:19
כן, את זה כבר הבנתי.

01:27:57:19 01:27:54:19
ילדים וגדולים משחקים
כדי להעביר את הזמן.

01:27:59:17 01:27:57:24
זה רק להעביר את הזמן.
-כן. ככה זה.

01:28:03:08 01:27:59:21
מה שיש בארץ זה כדורגל.

01:28:06:03 01:28:03:11
ושם שחקתם עם היד.
-שחקנו עם היד.

01:28:09:14 01:28:06:07
זרקנו את הכדור לעבר
הקבוצה הנגדית,

01:28:11:17 01:28:09:20
והקבוצה השנייה מקבלים את מהחבטה את הכדור

01:28:17:11 01:28:12:02
והם יכולים לפספס או לתפוס את הכדור.

01:28:20:09 01:28:18:10
ניתן לעצור את החבטה,
ע"י חטיפת הכדור עם היד.

01:28:21:03 01:28:20:14
ואז?

01:28:23:13 01:28:21:11
ואז צועקים ניצחון או הפסד

01:28:29:20 01:28:24:23
מי מנצח במשחק?
-מי שמצליח למנוע את הזריקה.

01:28:33:17 01:28:31:12
אם הכדור היה עף, אז
הקבוצה השנייה הייתה מנצחת.

01:28:36:15 01:28:34:05
איפה הייתם משחקים?
-בשדות.

01:28:39:09 01:28:37:09
יש שם דשא.

01:28:42:10 01:28:40:16
יש שם דשא.
-זה ליד הבית?

01:28:44:03 01:28:42:17
שיחקנו איפה שיש שדות.

01:28:47:02 01:28:44:13
איפה שיש אדמת דשא, בלי אבנים.

01:28:50:19 01:28:47:22

הלכנו לשחק בכל השדות.

01:28:53:08 01:28:51:14
לא היינו בבית כל היום.

01:28:57:21 01:28:54:10
אפילו שזה היה ליד הבית,
העדפנו לשחק בשדות,

01:29:02:15 01:28:58:09
כי היו מקורות מים באזור,

01:29:05:23 01:29:02:20
שתינו את המים עם הידיים, או
שהתכופפנו ושתינו.

01:29:09:04 01:29:06:19
לאחר המשחק הסתיים בערב היינו
חוזרים לבית. לא חוזרים לפני הערב.

01:29:14:24 01:29:12:05
מה זה גישה גישה?
-מה?

01:29:17:14 01:29:15:04
גישה גישה?
-של חתונות.

01:29:22:07 01:29:17:20
תסביר לי מה זה אומר?
-גישה זה,

01:29:26:18 01:29:22:20
יש חג שנקרא מסקל.

01:29:30:01 01:29:27:05
זה כמו החג ל"ג בעומר.

01:29:31:05 01:29:30:13
כן?

01:29:35:23 01:29:31:12
אז מדליקים מדורה. ושרים גישה.

01:29:37:06 01:29:36:06
הנוצרים עושים את זה.

01:29:40:08 01:29:37:12
אבל גם אנחנו הילדים
הלכנו ושיחקנו איתם.

01:29:42:22 01:29:40:17
אבל מה זה גישה?
-גישה זה,

01:29:46:04 01:29:43:04
לקראת הסוף כשהאש במדורה
נחלשת, מתחילים לשיר.

01:29:49:07 01:29:46:22
כמו ששרים בחתונות,

01:29:52:04 01:29:50:05
כמו שתוקעים עם שופר
ממתכת ושרים בחתונה,

01:29:55:08 01:29:52:10
ככה משחקים. ועושים את
זה בפארקים, לא בבית.

01:30:01:07 01:29:56:06
אז זה כמו חג לג בעומר?
-כן. אבל לא של יהודים.

01:30:04:22 01:30:01:23
זה חג של הנוצרים.
וזה מה שנקרא גישה.

01:30:08:03 01:30:06:04
רק ילדים עושים את זה?

01:30:10:02 01:30:08:10
רוב החוגגים הם ילדים.

01:30:14:01 01:30:10:11
הרוב ילדים. מה עוד שיחקתם?

01:30:17:13 01:30:14:07
עוד משחקים שהיו זה,

01:30:20:23 01:30:18:01
היה משחק בו היינו תוקעים
את המקל באדמה ורצים.

01:30:22:09 01:30:21:07
העמדנו את המקל ככה.

01:30:27:05 01:30:22:24
ואז אם זרקתי ופגעתי במקל.
-עם מה?

01:30:28:00 01:30:27:08
עם מקל אחר.

01:30:32:17 01:30:28:13
עם מה היית פוגע בו?
-עם מקל אחר.

01:30:35:21 01:30:33:05
אם פגעתיו והמקל נפל,

01:30:40:04 01:30:36:01
רץ על רגל אחת, בזמן
שהאחרים רודפים אחרי.

01:30:42:09 01:30:40:10
ואז סוחבים ומחזירים אותי
למקום הראשוני, בו התחלתי לרוץ.

01:30:43:24 01:30:42:18
בחזרה?
-כן.

01:30:45:01 01:30:44:11
זה מה שהיה,

01:30:48:02 01:30:45:08
ככה העברנו את רוב הזמן.
-אוקיי.

01:30:50:12 01:30:48:10
מה עם הלבוש שלכם?

01:30:52:06 01:30:50:19
מה זה אגוזה?

01:30:53:18 01:30:52:12
אגוזה זהו לבוש של הכפריים בכפר,
שנקרא ווגרה.

01:30:56:02 01:30:54:01
רק תושבי ווגרה הלכו עם אגוזה,

01:30:58:00 01:30:57:02
לבוש מעור של כבש.

01:30:59:20 01:30:58:07
מה עשו עם העור?

01:31:02:00 01:30:59:24

לבשו את זה, בווגרה מאוד קר.

01:31:05:07 01:31:02:10
תמיד קר שם, אפילו בקיץ.

01:31:07:13 01:31:05:16
איפה זה?
-בווגרה.

01:31:11:05 01:31:08:01
היה שם ממש קר?
-תמיד. חורף וקיץ.

01:31:13:15 01:31:11:20
אצלנו יש הבדל בין קיץ לחורף,

01:31:16:02 01:31:13:23
בחורף קר, ובקיץ מאוד נעים.

01:31:18:04 01:31:16:12
אבל בווגרה תמיד קר.

01:31:21:21 01:31:18:10
וכשלוברים את האגוזה,
זה מחמם.

01:31:25:10 01:31:22:20
הבנתי. אז אין קיץ בווגרה?

01:31:28:12 01:31:25:16
בווגרה ממש לא קל.

01:31:30:04 01:31:29:00
תמיד קר שם.

01:31:35:13 01:31:30:10
כן, אבל אין שם קיץ?
-גם הקיץ שם כמו חורף.

01:31:40:17 01:31:35:23
שאני אפילו חושב על כך,

01:31:45:04 01:31:41:09
בקיץ הטמפרטורה שם לא עולה
על מעל ל-15 מעלות.

01:31:48:21 01:31:45:17
הקיץ שם קשה. אבל בכפר שלי
היה כמו בארץ.

01:31:51:06 01:31:49:23
לנו היה קיץ כמו בארץ.

01:31:55:14 01:31:51:18
אז אגוזה זה?
-עור של כבש.

01:31:58:04 01:31:56:07
ושם לבשו את זה?
-כן. לבשו את זה.

01:32:00:07 01:31:58:11
אני לא יודע איך.

01:32:02:04 01:32:01:01
אבל ככה נהגו אנשי ווגרה.

01:32:04:07 01:32:02:16
מאיפה היה להם עור?

01:32:05:18 01:32:04:13
שחטו כבשים.

01:32:09:06 01:32:06:04
שחטו בשביל הלבוש?
-שוחטים בשביל לאכול.

01:32:11:15 01:32:09:17
ואז מותחים את העור,

01:32:13:01 01:32:12:01
וכשהעור מתלבש,
הם לובשים אותו.

01:32:18:14 01:32:14:06
אחרי השחיטה פושטים את העור,

01:32:21:05 01:32:18:22
ומוכרים את העור וגם עושים ממנו
בגדים לילדים.

01:32:21:23 01:32:21:12
וזה בווגרה.

01:32:24:05 01:32:22:04
ואיך הכנתם את זה?

01:32:26:14 01:32:24:17
את מה?
-את הבגד.

01:32:27:13 01:32:26:20
בגד?

01:32:30:10 01:32:27:21
הכוונה עם העור.
-עם העור,

01:32:31:23 01:32:31:04
זה לא ממש בגד.

01:32:35:24 01:32:33:00
פושטים את העור של הכבש,

01:32:38:00 01:32:36:15
כן?
-פושטים.

01:32:39:19 01:32:38:09
ומה אז?
-ואז,

01:32:42:03 01:32:40:01
מניחים את העור על האדמה,

01:32:47:01 01:32:43:02
ותוקעים בצדדיו מקלות

01:32:48:23 01:32:47:10
כך העור מתרחב ולא נהיה צר,

01:32:52:23 01:32:50:03
וכשחתיכת העור מתייבשת, ניתן ללבושה,
קושרים אותה סביב הצוואר כמו גלימה.

01:32:57:06 01:32:55:19
אבל לא עושים מזה ממש בגד.

01:32:59:20 01:32:57:14
עושים את זה רק מעור של כבש.

01:33:02:20 01:33:00:17
אוקיי. גם בקיץ,

01:33:06:04 01:33:03:05
ותמיד לבשו את העור?
-בווגרה תמיד הלכו עם זה.

01:33:10:02 01:33:06:13
הקטנים והגדולים הלכו עם העור?

-לרוב כן.

01:33:12:23 01:33:10:12
במיוחד בחורף זה
מאוד שימושי להם.

01:33:15:20 01:33:13:23
בחורף, זה מאוד משמש אותם.

01:33:21:01 01:33:16:20
ממש קר בווגרה.

01:33:24:24 01:33:22:13
קר שם כמו בצפת ובירושלים.

01:33:31:13 01:33:28:11
מה עם נעליים, היה לכם?
-נעליים?

01:33:33:09 01:33:32:03
אפשר להגיד שהיה.

01:33:35:02 01:33:33:17
היו נעליים שנקראו, נעלי גבה.

01:33:37:21 01:33:35:08
מה זה גבה?
-למשל,

01:33:42:10 01:33:38:01
היו חותכים צמיג של אוטו.

01:33:44:08 01:33:43:09
גלגל,
כן?

01:33:47:00 01:33:44:14
היינו לוקחים חתיכה מהצמיג,
שהייתה בגדל כף הרגל,

01:33:50:05 01:33:47:13
מחוררים 3 חורים,

01:33:52:21 01:33:50:10
מייצרים נעל, ונועלים אותה.

01:33:56:23 01:33:53:10
אז זה היה כמו סנדלים?
כן.

01:34:00:07 01:33:57:23
ולא משנה כמה הולכים זה לא נקרע.
-מי מייצר את זה?

01:34:03:05 01:34:00:13
קונים את זה בחנויות בעיר.
-אה, קונים את זה?

01:34:05:20 01:34:04:00
כן, קונים את זה.
-כמה זה עלה?

01:34:09:09 01:34:06:01
לפעמים אומרים לנו, בר 1 וחצי.

01:34:14:05 01:34:10:07
וקנינו את הנעליים. וזה
ממש טוב נגד קוצים.

01:34:17:03 01:34:14:22
או בכללי.

01:34:20:21 01:34:18:16
אבל זה טוב במיוחד בשביל הקוצים.

01:34:23:23 01:34:23:01
הבנתי.

01:34:26:15 01:34:24:23
מה היה האוכל העיקרי שלכם?

01:34:30:18 01:34:29:02
אכלנו חיטה,

01:34:33:15 01:34:31:18
ואת יודעת מה זה טף?
-כן.

01:34:34:17 01:34:33:24
וגם טף,

01:34:38:08 01:34:35:10
גרגירי פול,

01:34:40:08 01:34:39:06
וחומס.

01:34:42:07 01:34:41:03
היו לנו הרבה סוגי אוכל.

01:34:47:14 01:34:44:05
היה גם הרבה תירס.

01:34:50:01 01:34:47:21
מה שנקרא בקולו?
-כן, היה הרבה תירס.

01:34:57:20 01:34:53:05
גידלתם את זה בעצמכם או שקניתם?
-לא קנינו. גידלנו בעצמנו.

01:35:01:16 01:34:58:07
גידלתם את החומס, הפול והתירס?
-גידלנו את הכל.

01:35:04:11 01:35:02:11
גידלנו את הכל.

01:35:11:06 01:35:06:03
רק מי שחי בעיר היה קונה.
אנחנו לא קונים.

01:35:14:15 01:35:12:09
הכל היה בבית. גם
חלב היה לנו בבית.

01:35:17:02 01:35:15:07
גם תירס היה לנו בבית.

01:35:21:03 01:35:17:13
זרענו את כל מה שציינתי,
והיה צומח וגדל.

01:35:24:14 01:35:21:13
מאחסנים כל סוג במקומו
בבית, וחיים מזה.

01:35:27:22 01:35:24:23
כששמרתם על הפרות, או
שיצאתם לדרך כל שהיא,

01:35:30:16 01:35:28:06
לקחתם אתכם אוכל?

01:35:33:01 01:35:31:08
רק לפעמים,

01:35:34:22 01:35:33:12
אם אכלנו לפני היציאה,
לא הינו רעבים.

01:35:37:16 01:35:35:18
אם אכלנו לפני, לא רעבים.

01:35:40:04 01:35:37:24
מוצרי חלב לדוגמה,

01:35:42:18 01:35:40:14
לא לוקחים כצידה לדרך, אותם אוכלים בבית,

01:35:45:05 01:35:44:09
לפני היציאה.

01:35:48:22 01:35:46:13
אם זה לא מוצר חלבי,
אפשר לקחת אותו כצידה לדרך.

01:35:52:04 01:35:49:17
מה אפשר לקחת לדוגמא?
-אנג'רה עם רוטב.

01:35:55:03 01:35:53:09
אנג'רה, אוכל מקומי.
או לאפה מקומית.

01:35:58:11 01:35:56:05
לפעמים לקחנו לאפה.

01:36:01:05 01:35:59:00
כשהיית ילד, או כשגדלת,

01:36:03:16 01:36:01:14
מה הכי אהבת לאכול?

01:36:07:01 01:36:05:10
מה אני אגיד לך באמת,

01:36:11:00 01:36:07:12
מה שאהבת לאכול לרוב.
-לחם עם חלב,

01:36:12:21 01:36:11:17
הייתי ממש אוהב חלב,

01:36:14:22 01:36:13:17
מאוד אהבתי חלב.

01:36:18:07 01:36:16:16
אהבתי חלב יותר מכל דבר אחר.

01:36:22:08 01:36:21:04
וזה היה שילוב טוב עם הלחם.

01:36:24:05 01:36:22:19
זה היה ממש תענוג.

01:36:26:16 01:36:24:09
איך זה היה?

01:36:29:17 01:36:27:02
חולבים את הפרות,
ושותים את זה ישר?

01:36:32:09 01:36:30:07
לא. חולבים את הפרות,

01:36:34:20 01:36:32:21
אחרי החליבה הפרות הולכות.

01:36:37:07 01:36:36:03
מפרידים את העגלים,

01:36:40:23 01:36:38:02
ואז כשאינן עיסוקים אחרים בבית,

01:36:45:13 01:36:41:07
באים לבית ואוכלים, אם
יש לחם אפוי או לאפה,

01:36:48:00 01:36:46:16
ולצד זה שותים חלב.

01:36:51:17 01:36:49:13
כן, הבנתי שלצד זה מוגש חלב.

01:36:57:03 01:36:52:19
עשו משהו עם החלב או שתית ככה?
-מזגתי ושתיתי ככה.

01:36:59:09 01:36:57:13
מזגתי ושתיתי.

01:37:02:04 01:37:00:12
שתינו את החלב כמו שהוא

01:37:07:06 01:37:03:17
הכנתם גם שמנת?
-כן, עשינו שמנת,

01:37:09:06 01:37:07:09

הכנו גם חמאה,

01:37:11:23 01:37:09:12

מכינים גבינה.

-מי מכין את זה?

01:37:14:20 01:37:12:11

הנשים בבית.

01:37:18:01 01:37:15:06

הנשים מאחסנות את

החלב בכלי המיועד,

01:37:20:22 01:37:18:10

שם החלב נשאר במשך בכמה ימים,

01:37:24:05 01:37:21:07

ואחרי שהוא מחמיץ, ביום

השלישי, מנענעים את זה,

01:37:27:06 01:37:25:04

הנשים מפרידות את החמאה.

01:37:29:05 01:37:28:00

הן מפרידות את החמאה,

01:37:32:07 01:37:29:18

ומרתיחות את השאר, ואז

יוצא מעין גבינה צפתית.

01:37:36:02 01:37:32:15

אחרי ההרתחה, זה יוצא כמו קוטג'.

01:37:37:17 01:37:36:12

ואוכלים גם את זה.

01:37:40:03 01:37:38:14

אפשר גם להגיש את זה ליד רוטב,

01:37:42:00 01:37:40:24

אפשר לאכול זאת.

01:37:44:23 01:37:42:14

לנשים יש מלא עבודה בבית,

01:37:46:18 01:37:45:16

הרבה עבודה.

01:37:49:21 01:37:47:10

במיוחד בחורף, יש

לנשים הרבה עבודה.

01:37:51:16 01:37:50:16
אבל בקיץ פחות.

01:37:53:20 01:37:52:01
למה זה ככה?
-רק מפרידות עגלים,

01:37:56:12 01:37:54:03
בקיץ החלב מחמיץ מהר בגלל השמש,

01:38:00:15 01:37:57:07
בקיץ מאוד נוח.

01:38:06:02 01:38:02:21
אבל בחורף, הנשים עובדות
מאוד קשה, מנקות את החצר,

01:38:10:11 01:38:06:10
דואגות לעגלים, להכנת
השמנת והחמאה,

01:38:14:04 01:38:10:17
לנקות את כלי החלב כמו
שצריך, הרבה מאוד עבודה.

01:38:16:10 01:38:15:08
כל היום הן על הרגליים.

01:38:19:11 01:38:18:09
ומה עושים הגברים?

01:38:22:09 01:38:19:19
הגברים עושים את עבודות החוץ.
אם זה קציר, ניכוש,

01:38:26:06 01:38:22:14
חרישה ושמירה.
-גם זה הרבה עבודה.

01:38:28:17 01:38:26:15
כשאמרתי שהנשים עובדות קשה,

01:38:32:13 01:38:29:01
התכוונתי שהן לא ישובו כל היום
בבית, היו להן הרבה עיסוקים.

01:38:35:09 01:38:32:20
אבל הגבר, הלך לעיסוקיו

יושב לאכול צהריים,

01:38:38:24 01:38:35:16
ממשיך לעבוד אחרי האוכל.
וחוזר לבית.

01:38:41:23 01:38:39:19
ואז אומר לאישה תשטפי
לי את הרגליים,

01:38:45:02 01:38:42:21
אומר לה לשטוף, כי הוא עבד קשה.

01:38:48:04 01:38:45:21
האישה שוטפת את רגלי
בעלה, מגישה ארוחת ערב,

01:38:49:01 01:38:48:10
ואז הולכים לשון.

01:38:51:01 01:38:49:10
מי שוטף לו את הרגליים?
-אשתו.

01:38:53:19 01:38:51:13
האישה או הילדים?
-אשתו.

01:38:57:17 01:38:54:11
כשהבנות גדלות קצת,
גם הן הולכות לבעליהן.

01:39:02:04 01:38:58:13
ברגע שהן מתחתנות,

01:39:04:05 01:39:02:12
ועוזבות את הבית, לא
משרתות את ההורים.

01:39:06:10 01:39:05:01
משרתות את הבעל.

01:39:08:22 01:39:06:18
אתה חוזר מיום עיסוקים,

01:39:10:07 01:39:09:04
כן.
-ואשתך?

01:39:14:05 01:39:10:16

היא בבית, כשאני חוזרת מחממת
מים ושוטפת לי את הרגליים.

01:39:16:18 01:39:15:01
ואז היא מגישה ארוחת ערב,

01:39:19:13 01:39:17:10
הערב נמשך כך.

01:39:23:05 01:39:20:04
ובבוקר שוטף את הפנים
ויוצא לעיסוקיי.

01:39:29:15 01:39:23:22
אם זה לא חג, לא נשארים בבוקר
בבית לאכול ולשתות קפה.

01:39:33:07 01:39:30:14
עושים את זה רק בחגים.

01:39:35:20 01:39:34:08
כמו החגים בארץ,

01:39:38:20 01:39:36:09
אבל בשאר הימים קמים
והולכים לעיסוקים השונים

01:39:41:06 01:39:39:07
את ארוחת הצהריים הייתי יכול לאכול בבית,

01:39:43:03 01:39:41:15
או שהילדים מביאים
לי אותה למקום העבודה.

01:39:47:15 01:39:43:11
לא הייתה העדפה של
לחזור לאכול בבית.

01:39:52:04 01:39:49:20
אבל הנשים בבית, מה אני אגיד לך.

01:39:54:20 01:39:53:10
מה אני אגיד לך על
כמות העבודה שלהן.

01:39:55:21 01:39:54:24
מה עם הרפואה?

01:39:59:24 01:39:56:12
מה עם ענייני הרפואה?

01:40:04:14 01:40:00:09
לראשונה בתור ילד,

01:40:09:06 01:40:05:01
שראית מה זה רופא
או מה זה תרופות,

01:40:13:06 01:40:10:08
מתי זה היה?
-כשהייתי ילד,

01:40:17:04 01:40:13:24
כשהייתי כבר נער בן 12-13,

01:40:19:19 01:40:17:12
הלכתי לעיר וראיתי.
לא הייתה רפואה בכפר.

01:40:23:03 01:40:21:08
ברגע שמישהו חולה,

01:40:26:10 01:40:23:14
שולחים מישהו לעיר
לקנות כדורים ולהביא לכפר,

01:40:28:06 01:40:26:24
כשבלענו את הכדור הבראנו.

01:40:31:01 01:40:28:24
לא היו אצלנו מחלות קשות,

01:40:33:12 01:40:32:14
לכן לא ממש הלכנו לרופא,

01:40:35:19 01:40:34:03
כמו שאנחנו הולכים בארץ.

01:40:41:11 01:40:38:10
אבל כשגדלנו, הלכנו לעיר,

01:40:43:23 01:40:41:19
ושם בעיר יש בית חולים,

01:40:46:11 01:40:44:03
בו הרופאים מבצעים אבחנות.

01:40:49:06 01:40:46:19
ואז לוקחים את התרופה

01:40:51:13 01:40:49:23
שכתב הרופא במרשם.

01:40:56:02 01:40:52:00
אני אישית, עד גיל 13-14
לא ראיתי בית חולים.

01:40:58:22 01:40:56:16
כשחליתי קנו והביאו לי
כדור, ולא הלכתי לרופא.

01:41:03:06 01:41:00:15
מה עם רפואה תרבותית?

01:41:08:19 01:41:03:17
המבוגרים היו מדברים על
זה, אבל אני לא יודע.

01:41:11:10 01:41:08:24
ראית אנשים שהלכו.
כן, ראיתי.

01:41:12:20 01:41:11:15
ומבריאים מזה,

01:41:14:00 01:41:12:24
מבריאם.

01:41:18:10 01:41:14:07
איך זה קורה? מה עושים?
-הרופא היה נותן להם תרופה,

01:41:22:13 01:41:19:02
ומי שהיה חולה הבריא,

01:41:25:09 01:41:23:04
אפילו יולדות, הצליחו ללדת.

01:41:27:05 01:41:25:19
הם מרפאים הרבה דברים,

01:41:30:19 01:41:28:02
זה היה פעם, אין את זה היום.

01:41:33:18 01:41:31:00
מה היה המרחק של הכפר שלכם?

01:41:35:13 01:41:34:01
לאן? לעיר?
-לעיר.

01:41:36:10 01:41:35:17
זה היה מאוד רחוק.

01:41:39:12 01:41:37:13
אם צריך להגיע לשוק מחר,

01:41:41:09 01:41:40:03
אז יוצאים יום לפני,

01:41:45:02 01:41:42:06
מעמיסם דברים על חמור או
סוס, והולכים חצי הלילה.

01:41:48:19 01:41:45:09
ישנים בדרך, ובבוקר למחרת
ממשכים ללכת עד שמגיעים לשוק.

01:41:52:23 01:41:49:16
רוכשים את כל מה שאנחנו
צרכים, קפה, מלח ועוד,

01:41:53:22 01:41:53:04
וחוזרים לבית.

01:41:55:03 01:41:54:07
זה לוקח יום?

01:41:56:11 01:41:55:08
יומיים.
-יומיים.

01:41:59:01 01:41:58:04
זה לקח יומיים.

01:42:03:18 01:41:59:15
והייתם ישנים בדרך?
-כן. אף אחד לא מזיק.

01:42:07:12 01:42:04:17
בכל הפעמים שישנו בדרך
שום דבר לא הזיק לנו.

01:42:17:19 01:42:12:03
היו קליניקות בעיר?
-כן.

01:42:20:07 01:42:18:00
היו גם רופאים?
-כן, הרבה.

01:42:22:00 01:42:20:14
בעיר גונדר היו הרבה.

01:42:24:22 01:42:22:18
זה היה מסודר.
-זה היה בגונדר?

01:42:29:00 01:42:25:06
הלכנו לעיירה בשם דבט,
-דבט.

01:42:30:24 01:42:29:06
כן. אבל מי שחלה קשה,

01:42:35:17 01:42:31:14
לוקחים אותו לבית
חולים גדול, בגונדר.

01:42:41:18 01:42:37:15
אבל היו מרפאות בכל
העיירות כולל קליניקות פרטיות,

01:42:48:20 01:42:42:17
ובתי מרקחת פרטיים.

01:42:50:03 01:42:49:00
ומכרו תרופות?

01:42:52:24 01:42:50:07
כן, מוכרים ומסבירים לך את ההוראות.

01:42:55:00 01:42:53:06
זה פרטי ורוכשים שם
עם כסף, אין בחינם.

01:42:56:18 01:42:55:10
וזה לא זול.

01:42:58:12 01:42:57:14
היה גם את זה.

01:43:00:24 01:42:58:20
מה זה דפטרה?

01:43:02:21 01:43:01:09
רופא מסורתי.

01:43:05:10 01:43:03:04
ומי עוסק בזה?

01:43:07:13 01:43:05:20
כל מי שלמד את זה.

01:43:10:02 01:43:08:04
איך הם למדו?
-למדו כל מיני.

01:43:12:20 01:43:10:08
הם לומדים כמו בבית ספר.

01:43:14:15 01:43:13:04
לומדים את זה כמו שצריך.

01:43:18:03 01:43:15:17
היה בית ספר לרפואה?

01:43:19:13 01:43:18:13
זה לא בית ספר.

01:43:22:05 01:43:19:19
אם את בעלת ניסיון בתחום,
אני בא ולומד אצלך.

01:43:26:11 01:43:22:23
ואת מלמדת אותי מה ואיך לעשות,

01:43:28:01 01:43:26:24
ממש טוב.

01:43:33:03 01:43:28:23
הם למדו עם ספרים?
-כן, יש ספרים.

01:43:34:18 01:43:33:19
היו ספרים,

01:43:38:21 01:43:35:14
היו להם ספרים עם הוראות.

01:43:41:09 01:43:39:05
הכל היה כתוב?
-בטח.

01:43:43:10 01:43:42:11
ממש.

01:43:46:16 01:43:44:05
מי הוציא את הספרים האלה?

01:43:49:01 01:43:46:22
את הספרים האלה הוציאו
בתקופת המלך היילה סלאסי.

01:43:51:10 01:43:50:00
בתקופת המלך היילה סלאסי,

01:43:54:01 01:43:51:15
הוציאו ספר שנקרא, אודליס.

01:43:56:21 01:43:55:07
מגלי העתידות היו משתמשים בו.

01:44:00:20 01:43:58:21
המלך היילה סלאסי הוציא אותו.
היה ספר טוב.

01:44:03:23 01:44:02:15
והרבה היו משתמשים באותו הספר.

01:44:16:15 01:44:10:02
ובכפר שלכם היה רופא מסורתי?

01:44:19:00 01:44:16:22
למען האמת לא היו הרבה אצלנו,

01:44:23:08 01:44:21:08
מי שחי במדבר,

01:44:25:08 01:44:23:18
תמיד היה עסוק ולא הרבה להשתמש בכך.

01:44:29:10 01:44:26:11
בודדים הלכו לעוסקים בכך,

01:44:33:11 01:44:29:18
אבל לא היו נשארים ללמוד, חזרו מיד.

01:44:38:12 01:44:34:00
ראית רופא מסורתי באזור שלך,

01:44:45:00 01:44:38:22
באילו תכשירים הוא משתמש?

01:44:48:11 01:44:45:08
באלו תרופות הוא משתמש?
-בשביל התרופות,

01:44:51:03 01:44:48:19
אספו שורשים ועלים,

01:44:57:00 01:44:51:11
ומשתמשים בהם, זה בדיוק
כמו תרופה שרופא נותן.

01:45:02:07 01:44:58:08
אמרו מה התרופה לכל מחלה.

01:45:05:09 01:45:03:14
הספר מסביר להם.
-הבנתי.

01:45:08:08 01:45:06:04
והיה רופא כזה בכפר שלך?

01:45:12:16 01:45:09:19
ראית כשאנשים באו
לביקור אצל הרופא?

01:45:13:23 01:45:13:01
רופא מהסוג הזה?

01:45:16:00 01:45:14:08
רופא מסורתי?
-כן.

01:45:19:08 01:45:17:04
כן, ראיתי ואני יודע.

01:45:21:18 01:45:19:22
אבל אני אישית לא הלכתי.

01:45:25:09 01:45:22:01
כן, אבל ראית?
-כן, ראיתי.

01:45:30:06 01:45:25:14
מה הוא ריפא לרוב?
-למשל,

01:45:31:22 01:45:30:16
באו אליו אנשים עם מחלות נפש,

01:45:36:09 01:45:32:06
הוא ריפא כל מי
שחולה, הרבה חולים.

01:45:45:07 01:45:38:12
הדפטרה מרפא ע"י קריאה?
-תוך כדי קריאה,

01:45:47:13 01:45:45:13
הוא מוציא את התרופה המתאימה.

01:45:50:09 01:45:48:06
הרופא מבקש, שהחולה יספר
את תכונותיו במדויק,

01:45:52:13 01:45:50:17
וכך הוא מוציא תרופה המתאימה.

01:45:56:01 01:45:54:04
בדיקת תכונה?
-בדיקת תכונה.

01:45:56:24 01:45:56:07
לא סתם.

01:46:00:13 01:45:57:12
אם לא מספרים את
התכונות כמו שצריך,

01:46:02:03 01:46:00:20
לא מוצאים תרופה מתאימה.

01:46:06:06 01:46:02:14
אם בדיקת התכונה תקינה,
אז החולה מקבל תרופה.

01:46:11:22 01:46:07:07
מה זאת אומרת בדיקת תכונה?
-ככה נהוג לעשות.

01:46:17:01 01:46:12:02
ככה בודקים מה התכונות
של החולה ושל אמו.

01:46:20:05 01:46:17:07
ואז לפי זה כתוב בספר,
מה התרופה המתאימה.

01:46:22:09 01:46:20:19
בודקים את התכונה בקפידה.

01:46:27:08 01:46:22:24
כפי שציינתי גדלתי אצל אמא שלי.

01:46:29:18 01:46:27:15
אבל גם אבא שלי היה מתמחה בזה.

01:46:35:13 01:46:30:18
אבא שלך היה רופא מהסוג הזה?
-כן, בטח.

01:46:38:01 01:46:35:19
והוא ריפא אנשים?
-מלא.

01:46:39:16 01:46:38:07
באמת?
-כן.

01:46:41:20 01:46:40:01
הוא ריפא גם הרבה עם מחלות נפש.

01:46:44:14 01:46:42:01
אבא שלי נתן את השרות הכי טוב.

01:46:47:11 01:46:45:01
בתור רופא מסורתי?
-כן, הרבה מאוד.

01:46:51:04 01:46:48:06
במיוחד העקרות שלא
יכלו להביא ילדים,

01:46:55:16 01:46:51:11
עם התרופות שאבי נתן,
יכלו להוליד מיד,

01:46:58:14 01:46:56:10
גם מי שמגיע אליו
עם מחלת נפש,

01:46:59:23 01:46:58:20
ריפא אותו מיד.

01:47:03:16 01:47:00:15
ממה עשויות התרופות שהוא נותן?

01:47:05:20 01:47:04:02
מעצים ושורשים.

01:47:11:00 01:47:06:05
אבל זו לא אותה התרופה לכולם.

01:47:15:18 01:47:11:23
לפי בדיקת התכונה של אותו
החולה מרכיב לו תרופה מתאימה.

01:47:17:04 01:47:16:03
מחלימים והולכים.

01:47:19:19 01:47:17:12
ממה עשויות רוב התרופות?

01:47:23:14 01:47:20:06
מעלים ועצים?
-שורשים.

01:47:24:23 01:47:23:22
משורשים.
-כן.

01:47:26:12 01:47:25:13
ככה הרכיבו את התרופות,

01:47:28:11 01:47:27:06
הרופא לא נותן סתם תרופה.

01:47:31:18 01:47:28:17
אלא ע"י בדיקת בדיקה קפדנית של התכונות,

01:47:36:09 01:47:32:09
וכך הרכיב תרופה מתאימה שתרפא
והחולה היה מחלים.

01:47:40:20 01:47:37:14
הרבה אנשים באו לאבא שלך?
-מה אני אגיד לך.

01:47:41:21 01:47:41:00
באמת?

01:47:44:23 01:47:43:07
אבל זה היה פעם. מזמן.

01:47:48:09 01:47:45:16
אפילו מלאו לאבא שלי
41 שנים לפטירתו.

01:47:55:03 01:47:48:17
אם יש שמועה שיש
דפטרה באזור מסוים,

01:47:59:17 01:47:55:13
כל מי שחולה הולך אליו?
-כן, אין עוד מישהו ללכת אליו.

01:48:02:16 01:48:00:11

ללכת לבית חולים זה מורכב,
הדרך מאוד ארוכה.

01:48:05:00 01:48:03:03
הולכים אליו, כי זו התרבות.

01:48:07:07 01:48:05:06
מי שמצליח מחלים, ומי שלא, אז לא.

01:48:10:04 01:48:08:10
גם לא כולם מחלימים.

01:48:14:22 01:48:10:12
הייתה הפליה, של מי שיכול לעסוק?
-לא. לא הייתה.

01:48:18:17 01:48:15:05
כל מי שרוצה ללמוד את זה, למד.

01:48:21:21 01:48:18:24
אבל אני, מכיוון שלמדתי תורה,
והתורה לא מאשרת את זה,

01:48:23:05 01:48:22:10
התורה אוסרת לימודים כאלו,

01:48:25:20 01:48:24:01
לכן לא התקרבותי לזה.

01:48:29:08 01:48:26:15
פניתי לקב"ה ולרופאים.

01:48:31:02 01:48:29:22
התורה לגמרי לא מאשרת את זה.

01:48:36:21 01:48:33:18
הרופא עוסק בכל המחלות,

01:48:39:02 01:48:37:01
או שהיו מחלות מסוימות שעסק בהם?

01:48:45:03 01:48:39:08
כל אחד מגיע עם מחלה אחרת.
-כוונתי מי שבא לדפטרה.

01:48:47:09 01:48:45:07
כל חולה בא אליו.

01:48:49:02 01:48:47:15
והוא מרפא אותם כמו

שאמרתי לך כבר.

01:48:55:21 01:48:50:18
אם ידוע על רופא כולם הולכים אליו.
כמו שכולנו הולכים בארץ.

01:48:59:00 01:48:56:06
משלמים לו?
-כן.

01:49:02:20 01:48:59:16
במה משלמים לו?
-עם כסף.

01:49:07:02 01:49:05:16
בכסף.
-הבנתי.

01:49:10:09 01:49:08:23
זה העיסוק שלו,

01:49:12:13 01:49:11:01
לכן משלמים לו בכסף.

01:49:15:18 01:49:14:03
הבנתי.

01:49:19:19 01:49:17:23
וזה היה מכובד?

01:49:23:13 01:49:20:10
זה היה מאוד מכובד.
-זו עבודה מכובדת?

01:49:26:05 01:49:23:21
עבודה מאוד מכובדת.
-להיות דפטרה?

01:49:29:15 01:49:26:22
זה כמו שהיום אנחנו מכבדים רופא,

01:49:31:05 01:49:30:00
כי הוא מרפא אותנו,

01:49:33:17 01:49:31:14
כך גם אותם כיבדו החולים
כי הם מרפאים אותם.

01:49:36:00 01:49:34:15
אבל מי שמרפא זה הקב"ה,

01:49:38:12 01:49:36:16
הקב"ה זה הרופא.

01:49:40:12 01:49:38:21
הוא מרפא את כל מי שמבקש.

01:49:43:19 01:49:40:20
וכל השאר באים אחריו.

01:49:46:09 01:49:45:02
זו בעיה.

01:49:52:16 01:49:46:16
מה היו רוב המחלות?
-כל המחלות שיש בארץ.

01:49:55:01 01:49:53:04
מחלות כמו מה?
-סוכר,

01:49:57:22 01:49:55:09
לחץ דם.

01:50:00:08 01:49:58:02
מה זה באמהרית?
-כאבי ראש.

01:50:02:08 01:50:00:17
כאבי בטן,

01:50:05:15 01:50:02:17
מה זה כאבי בטן?
-כאבים בבטן.

01:50:07:03 01:50:06:01
כאבים חזקים בבטן.

01:50:10:20 01:50:07:23
כאבים ברגליים, ידיים, עיניים,

01:50:13:00 01:50:11:00
אין סוף למחלות.

01:50:14:14 01:50:13:13
כל המחלות.

01:50:20:00 01:50:15:08
יש את האנקרט - הענבל שממוקם בחלל הפה,
-זה משהו חיצוני.

01:50:24:10 01:50:20:07
היו כאלה שהורידו אותו,
והיו כאלה שלא.

01:50:26:24 01:50:25:00
המחלה בענבל מתחיל בנפיחות קטנה,

01:50:29:11 01:50:27:16
וכשזה גדל זה יכול
לגרום לחסימת הגרון.

01:50:33:16 01:50:30:05
וממה זה נגרם?
-זה נפוץ אצל נשים.

01:50:36:11 01:50:34:20
אומרים שזה נגרם
בגלל מים מזוהמים.

01:50:40:14 01:50:37:06
וגם שזה יכול לעבור בדורות,

01:50:43:10 01:50:41:07
זה היה מאוד נפוץ אצל הנשים.

01:50:45:02 01:50:43:22
אצל נשים?
-כן.

01:50:52:09 01:50:47:17
איך אדם יכול להדבק?

01:50:55:19 01:50:52:20
כשאותו האדם שותה מים,
-כן?

01:50:58:16 01:50:56:00
ולאחר מכאן אדם אחר שותה
מאותו הכלי, אז נדבקים ממנו.

01:51:00:23 01:50:58:23
יש לזה תרופה?
-לא. אין לזה.

01:51:02:01 01:51:01:07
אין שום תרופה?

01:51:06:09 01:51:02:13
אבל לאחרונה עושים ניתוח,

01:51:09:18 01:51:06:15
ומורידים את זה ע"י ניתוח.

01:51:11:11 01:51:09:23
אבל גם אם לא
מורידים, זה לא מזיק.

01:51:13:08 01:51:11:17
חוץ מנחירות בלילה אין בכך שום נזק.

01:51:15:02 01:51:13:19
פנטטה, בעברית טחורים.
- פנטטה.

01:51:19:20 01:51:15:15
אה, פנטטה. זה טחורים,

01:51:23:14 01:51:20:02
מחלת הפנטטה גורמת לכריתה
של הידיים והרגליים.

01:51:25:08 01:51:23:23
איך הם נחתכים?
-פשוט נחתך.

01:51:27:06 01:51:25:15
זהו פצע שמתפתחים, שהטיפול בו היה
כריתת ידיים ורגליים.

01:51:29:09 01:51:27:14
הנכים שרואים,

01:51:32:05 01:51:30:11
זה מה שהמחלה גרמה להם.

01:51:36:03 01:51:34:16
ממה זה בא?
-זה חותך.

01:51:38:08 01:51:36:14
זו מחלה מדבקת.

01:51:41:01 01:51:39:05
מחלת הפנטטה עוברת בין אנשים.

01:51:45:11 01:51:42:08
מחלה קשה שעוברת בין
נשים וגברים כאחד.

01:51:50:24 01:51:48:00
אז מה עושים עם זה?
-אין לה תרופה.

01:51:52:12 01:51:51:12
אין תרופה?
-אין.

01:51:57:23 01:51:56:02
אז איך נמנעים ממנה?

01:52:02:02 01:51:58:04
אם ידוע על חולה,
פשוט מתרחקים ממנו.

01:52:05:14 01:52:02:08
וממה באה המלריה?
-מהחום.

01:52:07:22 01:52:06:19
בגלל החום המקומי?

01:52:10:16 01:52:08:02
זה מתחיל בחודש ספטמבר,

01:52:16:00 01:52:11:04
בזמן שיש עננים,

01:52:20:13 01:52:16:24
בתחילת החורף.

01:52:25:20 01:52:20:21
המחלה יכולה להתקify גם
כשנמצאים באמצע החריש.

01:52:31:18 01:52:26:18
ואם זה קורה פורסים בד ונשכבים,

01:52:35:04 01:52:32:12
ואחרי שנחים, זה משתפר.

01:52:38:00 01:52:35:12
ואז קמים וממשיכים לעבוד,
אין מה לעשות.

01:52:41:22 01:52:39:20
המלריה הייתה מאוד נפוצה אצלנו.

01:52:45:19 01:52:43:07
והייתה לזה תרופה?

01:52:48:17 01:52:46:18
איך נרפאתם?
-עם כלום.

01:52:51:14 01:52:49:01
בא רופא מומחה למלריה,

01:52:55:08 01:52:51:21
ומאז מצבם של החולים
במלריה, השתפר.

01:52:57:21 01:52:56:10
הרופא בא ודאג להוריד את התחלואה במחלה.

01:53:03:03 01:52:58:15
חילקו כדורים, וגם רססו
מקורות מים ליד הכפר,

01:53:04:24 01:53:03:13
ומאז פעולות אלו,
ירדה התחלואה בחולים במלריה

01:53:07:11 01:53:06:21
ככה היא נעלמה.

01:53:09:24 01:53:07:18
באזור חמורה לדוגמה חם מאוד ומי
שהולך לשם חולה במלריה.

01:53:12:18 01:53:10:15
ומי שחולה שם מת.
בחמורה מאוד חמור.

01:53:19:18 01:53:13:01
מי היו רוב האנשים שחלו במלריה?

01:53:23:10 01:53:20:20
יותר ילדים או מבוגרים?
-נשים הרות,

01:53:28:13 01:53:24:11
ילדים ומבוגרים, נספו בקלות.
-הבנתי.

01:53:30:11 01:53:28:24
מכיוון שהיו חלשים.

01:53:36:15 01:53:31:20
אז כשחולים הולכים לדפטרה או,

01:53:40:24 01:53:37:15
או שמחלימים או שנפטרים.
זה מה שהיה.

01:53:45:11 01:53:42:24
כפי שסיפרתי על הדפטרה,

01:53:48:24 01:53:45:20
זה היה לפני יותר מ-40 שנים.
מאז כבר אין את זה.

01:53:55:21 01:53:49:11
איפה הדפטרה נתן את
שרות הרפואה שלו?

01:53:57:18 01:53:56:08
בבית שלו.

01:53:59:00 01:53:58:00
אצלו בבית?
-כן.

01:54:01:24 01:53:59:13
הוא מרכיב את התרופות אצלו בבית,

01:54:05:08 01:54:02:05
מכין את התרופה, מאדה את המרכיבים ורוקח,

01:54:09:14 01:54:05:14
ועדיין ישנם כאלו שלא מחלימים,
לא את כולם הוא מצליח לרפא.

01:54:13:24 01:54:12:05
ככה הרופא שולח אותם חזרה לביתם.

01:54:17:18 01:54:14:22
ומאיפה היו באים החולים?

01:54:21:07 01:54:18:00
באו מכל מקום. כל
מי שחלה בא לדפטרה.

01:54:24:11 01:54:21:11
מכל הכפרים שבאזור?
-כן.

01:54:28:13 01:54:24:17
חולים היו מגיעים בעיקר בגלל שמועות וחווות דעת,
של אנשים שטופלו על ידו ואמרו שהוא רופא טוב,

01:54:30:09 01:54:28:17
שהצליח לרפא אנשים.

01:54:33:04 01:54:30:18
אל הדפטרה מגיעים ממרחקים ארוכים.

01:54:38:01 01:54:33:11
הולכים לדפטרה, וכמה
זמן נשארים אצלו?

01:54:40:08 01:54:38:14
היו כאלה שאמר להם להישאר אצלו למשך 7 ימים.

01:54:42:04 01:54:40:13
איפה הם נשארים?
-בבית שלו.

01:54:43:17 01:54:42:09
אצלו בבית.
-כן.

01:54:47:22 01:54:44:01
יש לרופא סוג של
אולם, ונשארים שם.

01:54:49:22 01:54:48:04
רוכשים גרגרים, קולים ואוכלים אותם,

01:54:53:14 01:54:50:07
תוך כדי לקיחת התרופה, כמו כן
ממתינים 7 ימים עד שמחלימים.

01:54:58:14 01:54:54:04
ומשלמים לרופא עבור 7 ימים.
-כן. על כל זמן שהותם.

01:55:01:14 01:54:58:21
ואם יש הרבה אנשים בשהייה?

01:55:03:23 01:55:02:01
הרבה אנשים?
-כן.

01:55:08:11 01:55:04:09
יכולים לשהות אצלו, 5, 6, 7, 8.

01:55:10:10 01:55:08:18
למשך 7 ימים?
-אחרי זה,

01:55:11:15 01:55:10:14
הרופא אומר שיש לו מטופלים,

01:55:14:09 01:55:11:19
ולכן לא יכול לקבל חולים חדשים,
ושעל החולים שהגיעו לחזור בפעם אחרת.

01:55:18:05 01:55:15:11
אם יש לו כבר 7 מטופלים,

01:55:20:06 01:55:18:12
הוא אומר שיחזרו בשבוע הבא,

01:55:22:17 01:55:20:23
לאחר שיסיים את הטיפול,
למול המטופלים הנוכחיים,

01:55:26:20 01:55:23:12
כי הוא לא יכול לקבל את כולם,
אין לו מספיק מיטות לכולם.

01:55:28:10 01:55:27:04
זה קשה.

01:55:33:23 01:55:30:16
איך זה נקראה?
-אמונה.

01:55:37:14 01:55:35:08
זה היה נקרא אמונה, ווירוס לא מזוהה.
-אמונה?

01:55:39:07 01:55:37:20
למה זה שימש?

01:55:41:14 01:55:39:16
זה וירוס שמגיע מהמדבר.

01:55:42:10 01:55:41:21
כן?

01:55:47:02 01:55:42:20
מי שהלכו לעבוד בחמורה
חזרו עם המחלה.

01:55:51:04 01:55:47:13
אבל לפני כן לא היו מחלות כאלה.

01:55:53:15 01:55:51:11

היו כאבי ראש שעברו בקלות.

01:55:55:23 01:55:54:10
אבל אחרי זה כשהתלוננו
על כאבי ראש,

01:55:58:05 01:55:56:08
קשרו להם חזק את הזרוע,

01:56:00:07 01:55:58:13
וכשהיו דוקרים אותם פה,
-עם מה דוקרים?

01:56:03:05 01:56:00:16
עושים חתך עם סכין חדדה,
ששימשה גם כסכין גילוח.

01:56:06:01 01:56:03:18
ברגע שיש חתך, הדם נשפך החוצה.

01:56:07:21 01:56:07:00
הדם.

01:56:10:06 01:56:08:05
זה הגיוני?
-המה?

01:56:12:16 01:56:10:12
זה מקובל שנשפך דם?

01:56:15:05 01:56:12:23
זה לא דם רגיל, שכן המחלה בתוך הדם.

01:56:19:07 01:56:15:20
אז כפי שאמרתי, הדם בצבע מסוים נשפך
ולאחר מכאן, מתחיל לצאת דם בריא אדום.

01:56:22:16 01:56:20:05
ואז חובשים את החתך
עם בד, וזה נחסם.

01:56:24:05 01:56:22:22
לא נשארים סימנים מהחתך שבוצע.

01:56:27:02 01:56:24:14
היה לזה הבדל בצבע?
-כן, זה צבע שונה.

01:56:30:11 01:56:27:17
מה צבע הדם של המחלה?

01:56:33:00 01:56:30:20
דם כהה שמתקרב לצבע שחור.

01:56:36:14 01:56:33:10
עושים חתך קטן בווריד,

01:56:38:05 01:56:36:23
וברגע שעושים חתך קטן,

01:56:41:06 01:56:39:01
הדם יוצא החוצה
כאילו יש חתך עמוק.

01:56:43:23 01:56:41:22
זה ממשיך לזרום עד שמבחינים,

01:56:46:08 01:56:44:04
שצבע הדם הופך לאדום,
וזה הסימן לסוף המחלה.

01:56:49:11 01:56:46:16
לאחר ההקזה חוסמים את החתך
עם בד וקושרים סביב.

01:56:56:15 01:56:50:12
עושים את זה לכל מי שכואב הראש?
-עם כואב הראש, אז כן.

01:56:58:12 01:56:57:01
אבל אותו חולה לא עושה סדק לעצמו.

01:57:03:14 01:56:59:02
כפי שציינתי, המחלה מקורה במדבר,

01:57:06:16 01:57:03:22
ואם יש מישהו נדבק בה תוך כדי
הליכה בדרך ארוכה,

01:57:11:11 01:57:07:12
מתחיל לגרד לו בלי הפסקה.

01:57:13:07 01:57:12:03
מגרד עד שהעור נהיה אדום.

01:57:16:01 01:57:14:01
ותוך חצי שעה,

01:57:17:17 01:57:16:12
הופך להיות שחור.

01:57:20:15 01:57:18:13
כשהחולה לבד,

01:57:23:02 01:57:21:02
יש לו בד, ששימש או לשינה
בדרך, ורובה להגנה

01:57:26:05 01:57:23:09
ובדרך יש המון עצים דליקים.

01:57:28:09 01:57:26:12
אז החולה הבודד מדליק אש,

01:57:32:02 01:57:28:22
מחמם את הסכין באש,

01:57:34:11 01:57:33:00
בלי לפחד,

01:57:37:07 01:57:35:00
וכשהסכין חמה,

01:57:40:00 01:57:37:16
דוקרים עם האזור הנגוע שהשחיר,
עם הסכין החמה.

01:57:42:23 01:57:40:23
אחרי זה, הכאב נעלם.

01:57:44:03 01:57:43:03
בהשוואה לגרוי העורי שנגרם על ידי המחלה
מגע סכין רותחת בנגע היא ממש לא כואבת.

01:57:46:19 01:57:44:12
אבל מי שלא מטפל בזה ככה,
מת יום למחרת, לא מבריא.

01:57:48:15 01:57:47:11
הבנתי.
-מת.

01:57:50:06 01:57:48:24
זו מחלה שהתחילה לאחרונה.

01:57:58:00 01:57:54:13
ומטפלים בה עם סכין?
-עם כלי מתכת.

01:58:01:03 01:57:58:24

ואיך מתנהלים עם הכלים?

01:58:04:01 01:58:01:13

תמיד מצוידים עם סכין.

-ומה עם הסטריליות?

01:58:05:22 01:58:04:05

אין שום סטריליות.

01:58:08:04 01:58:06:02

משתמשים בסכין שימושית, של הבית.

01:58:11:21 01:58:08:11

הולכים עם הסכין, והיו כאלה

גם שהלכו עם רובה ולהב.

01:58:13:22 01:58:12:08

וכשמישהו היה חולה בדרכים, הוא היה

מניח את הסכין על האש.

01:58:15:14 01:58:14:09

וכשהיא מתחממת מניח על

עצמו באזור הנגוע

01:58:19:05 01:58:16:18

כשהוא מבריא, ממשיך ללכת.

-אז השתמשו עם אש.

01:58:21:15 01:58:19:16

גם האש מרפא.

-כן, היא חלק גדול.

01:58:23:13 01:58:22:06

זה נהיה אדום.

-כן.

01:58:25:06 01:58:23:20

ודוקרים איפה שנוצרת הצריבה מהנגע.

01:58:26:16 01:58:25:14

ולא מפחדים.

01:58:29:00 01:58:26:24

לא מפחדים? זה לא כואב?

-לא מפחדים.

01:58:32:14 01:58:30:04

הנגע שורף יותר מרוב שזה מגרד,

01:58:35:06 01:58:32:23

כשמניחים את הסכין על העור,
לא יוצאת מוגלה, זה רק מגרד.

01:58:40:01 01:58:35:13
אם נחשפים למחלות קשות,

01:58:43:24 01:58:40:22
השלטון מסייע?
-אין סיוע.

01:58:45:06 01:58:44:13
אין שום סיוע.

01:58:48:08 01:58:45:16
היו מגפות.

01:58:51:19 01:58:48:24
וכשהמגפה מתפשטת באזור מסוים.

01:58:55:02 01:58:52:17
השלטון עוזר, לדוגמה במלריה הוא מגיע
ומרסס, ועדיין זה לא משנה.

01:58:56:18 01:58:55:18
אנשים מתים.

01:58:59:08 01:58:57:24
ככה זה כשנדבקים במחלות המדבריות.

01:59:03:15 01:59:00:00
הרבה אנשים מתים כל שנה.

01:59:06:10 01:59:04:01
הרבה אנשים מתים.
-והשלטון לא עוזר?

01:59:09:06 01:59:06:20
השלטון לא עזר בכלום.

01:59:12:09 01:59:10:02
רק מרססים.

01:59:14:09 01:59:13:03
והשלטון לא יכול לעשות כלום.

01:59:23:08 01:59:18:15
ורוב החולים הם הכפריים?
-חולים ומבריאים.

01:59:26:21 01:59:23:13

שמישהו חולה מוצאים אותו
מחוץ לבית,

01:59:30:18 01:59:27:19
בונים לו סוכה עם סכך
עלים הוא שוכב שם לבד.

01:59:32:21 01:59:31:07
במקרים מסוימים עם
החולה נמצאת, מטפלת אחת,

01:59:35:10 01:59:33:09
ובמקרים אחרים, החולה לבדו,

01:59:37:15 01:59:35:24
כשהוא שוכב מחוץ לבית.

01:59:40:11 01:59:37:23
מי עושה את ההחלטות?
-אנחנו בעצמנו.

01:59:44:22 01:59:40:23
כל אחד מכיר את סממני
המחלות,

01:59:47:10 01:59:45:06
וכשנאמר שמישהו חולה,
אומרים להוציא אותו מהבית.

01:59:50:18 01:59:47:17
לקסה. לקסה זה, סוכה מחוץ לבית.

01:59:52:17 01:59:50:24
הרחק מהבית?
-כן.

01:59:54:06 01:59:52:22
כדי שהילדים לא ישמעו
או יראו אותו,

01:59:56:04 01:59:54:12
ואז כשהחולה מחלים,

01:59:59:16 01:59:57:09
מחלימים תוך שבוע שבועיים.

02:00:02:05 02:00:00:01
הוא הולך לשוק.

02:00:05:12 02:00:03:11

הולך לעיר, וכל היום
הוא נמצא בשוק.

02:00:08:14 02:00:05:23
כדי שהמחלה תתפזר בין כולם.
-באמת?

02:00:12:08 02:00:09:19
אם החולה לא יעשה את
זה, זה תתפשט בכפר.

02:00:14:18 02:00:13:02
ולאחר שהחולה חזר מהסיבוב,

02:00:18:15 02:00:15:00
זוכרים שהוא היה חולה, ואומרים
שהוא כבר עשה סיבוב בשוק.

02:00:21:15 02:00:19:02
אם החולה לא עשה סיבוב
בשוק, המחלה הייתה מתפשטת בכפר.

02:00:23:04 02:00:22:04
אפילו שהחולה החלים?
-כן.

02:00:24:14 02:00:23:09
כל הסובבים נדבקים.

02:00:26:19 02:00:25:02
אז למה החולה הולך לשוק?

02:00:29:01 02:00:26:24
בשביל שהמחלה תעבור
למישהו אחר, למקום אחר.

02:00:32:01 02:00:29:08
זה עובר עם קפה, בושם ועוד דברים.

02:00:34:24 02:00:33:19
החולה חוזר אחרי שעשה זאת.

02:00:37:22 02:00:35:21
ואז ככה הוא באמת מבריא?

02:00:39:18 02:00:38:08
הוא כבר הבריא בבית.

02:00:41:06 02:00:40:00
אבל אחרי שהוא הבריא,

02:00:44:00 02:00:41:14

לא נכנס לבית, לפני
שעשה סיבוב בשוק.

02:00:50:14 02:00:45:15

מכיוון שיכול להיות שיש עדיין
שאריות של המחלה אצל החולה.

02:00:53:03 02:00:50:21

והוא עלול להדביק את בני
המשפחה, לכן הוא הולך לסיבוב בשוק.

02:00:55:17 02:00:53:14

ואחרי שעשה סיבוב בשוק,
הוא כבר בריא לגמרי.

02:00:57:02 02:00:55:23

והוא לא מדביק את בני המשפחה.

02:01:00:24 02:00:57:08

והיו ריסוסים כל שהם, למחלות?

02:01:04:16 02:01:01:06

היו ריסוסים בכפר שהיית בו?

02:01:09:09 02:01:05:06

אם השלטון ידע על התפשטות
של מגפה במקום מסוים,

02:01:14:20 02:01:09:22

לדוגמא, במקרה של המלריה,
השלטון דאג לריסוס.

02:01:20:14 02:01:16:02

רססו את כל המדבר,
ומאז נעלמה המלריה.

02:01:24:11 02:01:21:00

איך הביאו את החומר?
-הביאו את חור הריסוס על גבי חמורים למדבר.

02:01:27:22 02:01:25:14

הביאו את החומר כקמח על גבי חמורים,

02:01:32:23 02:01:28:04

ורססו לכל עבר. מאז נעלמה המלריה.

02:01:36:05 02:01:33:12

איך רססו?

-זה קמח.

02:01:40:21 02:01:36:17

כמו איזה קמח?

-כמו קמח של לחם.

02:01:43:19 02:01:41:10

הביאו את זה ורססו

בפנים ובחוץ לבית.

02:01:47:11 02:01:44:04

האנשים עשו את הריסוס?

-המומחים למלריה.

02:01:50:09 02:01:47:17

נשלחו מטעם השלטון.

02:01:53:03 02:01:51:01

המומחים רכבו על סוסים,

02:01:56:03 02:01:53:12

ואת החומר הביאו על גבי חמורים.

02:01:59:14 02:01:56:14

והסתובבו בהרבה מקומות.

מאז הייתה הקלה במלריה.

02:02:00:11 02:01:59:24

אז זה פחת.

02:02:02:21 02:02:00:17

גם אצלכם רססו?

-כן.

02:02:05:06 02:02:03:02

איך ידעתם על הגעתם?

02:02:07:12 02:02:05:20

נאמר שהמומחים

למלריה עברו באזור,

02:02:12:04 02:02:07:17

והשמועה על בואם פרשה כנפיים,

יותר מהודעה בחדשות או בטלפון.

02:02:15:11 02:02:12:14

את כל מה שעשית

היום אני מספר מחר.

02:02:19:12 02:02:15:23

למחרת אני הולך ומפזר את השמועה.

02:02:24:16 02:02:20:18
ככה העברתם מסרים?
-כן ככה העברנו.

02:02:27:00 02:02:25:17
ככה העברנו מסרים.

02:02:30:15 02:02:27:11
לאחר הריסוס נעלמה המלריה.

02:02:32:00 02:02:31:02
מאז חל שיפור.

02:02:34:22 02:02:32:13
אם לא כך יכלו למות הרבה.

02:02:39:04 02:02:35:20
כפי שציינתי מתו
ילדים ונשים הרות.

02:02:41:03 02:02:39:20
הרבה מתו.

02:02:43:07 02:02:42:05
ככה גם מנעו את תפוצת המחלה.

02:02:48:18 02:02:43:14
כששומעים על מגפה מסוימת,

02:02:52:12 02:02:49:13
נגיד כמו המלריה,

02:02:56:00 02:02:53:11
איך תושבי הכפר מתכוננים?

02:02:59:04 02:02:56:16
לא מתכוננים למלריה.
כשזה בא פשוט חולים.

02:03:02:02 02:02:59:13
מה עם מחלות אחרות?
-ולגבי המחלות המדבקות,

02:03:04:19 02:03:02:09
אם יש שמועה על מחלה שהתפשטה
במקום מסוים לא הולכים לשם.

02:03:06:23 02:03:06:03

לא הולכים.

02:03:10:24 02:03:07:21

מזהירים שיש התפשטות
ומזהירים לא ללכת לאותו המקום,

02:03:14:07 02:03:11:16

אנשים לא הולכים, וכך לא נדבקים.

02:03:18:00 02:03:15:20

אבל עם מלריה אין איך להיזהר.

02:03:19:21 02:03:18:18

זו מחלה שמתפתחת אצל כל אחד.

02:03:21:19 02:03:20:14

זו לא מחלה שמדבקת.

02:03:24:01 02:03:22:02

מישהו במשפחה חלה במחלה הזו?

02:03:26:07 02:03:24:13

בסוג המחלה הזו?

02:03:29:21 02:03:26:13

בכל המחלות בכללי.

-כן, בטח.

02:03:32:23 02:03:30:06

גם אני חליתי במלריה הרבה זמן.

02:03:36:02 02:03:33:14

כשאחי הקטן התחתן,

02:03:38:11 02:03:36:17

הלכתי לכפר של אבי,

02:03:41:13 02:03:39:03

והוא שהה מחוץ לביתו, כי הוא חלה.

02:03:44:01 02:03:42:05

נודע לי שהוא חולה,

02:03:47:09 02:03:44:20

ובו זמנית חלו גם 15 אנשים.

02:03:51:00 02:03:48:07

וכשחלו 15 אנשים,

02:03:53:00 02:03:51:07

היו שתי כניסות לבתים, בגלל שהכפר היה הררי,

02:03:54:24 02:03:53:06

והשתמשו בכניסה אחת. כי
החולים היו בכניסה השנייה.

02:03:58:16 02:03:55:07

ומיד הזמינו רופא.
הרופא נתן להם זריקה,

02:04:00:19 02:03:58:23

ורססו את מה שציינתי כבר.

02:04:03:09 02:04:01:03

ואותם 15-16 אנשים שחלו לא מתו.

02:04:05:11 02:04:03:22

ככה נעלמה המחלה.

02:04:08:21 02:04:06:00

ואת החולים מרחקים?
-כן.

02:04:13:09 02:04:09:03

ואת הילדים פיזרו,
החולים שהו באותו המקום.

02:04:15:12 02:04:14:13

לא היו איתם עוד אנשים.

02:04:17:23 02:04:15:24

כמה זמן שהו שם?

02:04:23:05 02:04:18:10

היו שם עד שהבריאו,
שבועיים שלושה.

02:04:25:20 02:04:24:17

ראיתי את זה בעצמי.

02:04:33:02 02:04:26:06

מישהו מהמשפחה מת מהמחלה הזו?
-לא. רק ממחלות אחרות.

02:04:43:10 02:04:38:16

כשמחלה מתפשטת בכפר,

02:04:48:02 02:04:45:06

איך אנשים מסתדרים?

02:04:50:11 02:04:48:14
מה עושים הרועי צאן יוצאים,

02:04:53:20 02:04:50:21
ואלה ששמרו על הפרות?
-המקומיים מאוד פקחים.

02:04:55:21 02:04:54:09
כולם ידעו מה לעשות.

02:04:59:05 02:04:56:09
יעצו אחד לשני לא לשלוח
ילדים, לסביבת החולים,

02:05:01:13 02:04:59:16
ולא להתקרב לחולים.

02:05:05:03 02:05:02:00
והחולים ידעו מספיק שהם
ומדבקים,

02:05:09:01 02:05:06:13
הם לא רצו להדביק עוד אנשים.

02:05:12:22 02:05:09:22
זה היה ממש טוב אנשים
דאגו אחד לשני,

02:05:18:15 02:05:17:08
דאגו זה לזה.

02:05:21:24 02:05:19:19
אנשים לא הלכו לכיוון החולים,

02:05:24:05 02:05:22:07
והחולים לא הסתובבו בחופשיות.

02:05:26:17 02:05:24:17
רק כשהבריאו,
הלכו להסתובב בשוק.

02:05:29:04 02:05:26:23
וכשהם היו חוזרים לבית, אז היה ניתן
להתקרב אליהם.

02:05:34:11 02:05:30:07
מה היה העיסוק שלך?

02:05:37:02 02:05:34:22
העיסוק שלי קשה.

02:05:40:01 02:05:37:18
עסקתי בחקלאות,

02:05:42:17 02:05:40:15
ואריגה וייצרתי בגדים.

02:05:47:13 02:05:43:08
בנוסף היו לי מלא כוורות של דבורים.

02:05:51:06 02:05:48:10
היו לי עזים, שוורים,
היה לי הכל בבית.

02:05:57:00 02:05:51:19
ממי למדת לארוג בגדים?
-מבן דודה שלי.

02:05:59:22 02:05:57:10
נתתי לבן דודה שלי חתיכות בד,

02:06:02:07 02:06:00:08
שלא יריב איתי אם עבודתי תהיה גרועה,

02:06:04:19 02:06:02:17
ולאחר כמה ניסיונות
של אריגה הצלחתי,

02:06:06:21 02:06:05:00
ואז עבדתי באופן עצמאי.

02:06:12:18 02:06:07:16
מה ידעת לארוג?
-בגדים כמו זה,

02:06:16:21 02:06:12:24
בגדי נשים, ובגדי ילדים,

02:06:21:03 02:06:17:03
בנוסף לזאת הייתי גם תופר, אז גם
תפרתי את מה שארגתי.

02:06:24:06 02:06:21:13
וזה דרש ידע?
-כן, בטח.

02:06:26:22 02:06:25:07
הרבה ידעו לארוג.

02:06:29:12 02:06:27:11

אבל לא ידעו לתפור, אז את מה שהם
ארגו הניחו בצד.

02:06:32:08 02:06:30:08
התפירה הייתה ידנית, לא עם מכונה.

02:06:35:09 02:06:33:16
לכן הייתה נדרש ידע ומיומנות.

02:06:40:20 02:06:37:06
מאיפה היה לכם צמר גפן?
-זה גדל בכפר שלנו.

02:06:42:15 02:06:41:04
מה קורה עם זה?
-צמר הגפן, הכותנה, צמח באזורנו,

02:06:45:03 02:06:43:01
אנחנו אספנו והבאנו.

02:06:47:19 02:06:45:11
באיזה עונה זה מוכן?
-בחודשי הקיץ.

02:06:49:00 02:06:48:05
בקיץ?
-כן.

02:06:51:21 02:06:49:09
את צמר הגפן אוספים בקיץ.

02:06:54:02 02:06:52:14
תוך כמה חודשים זה מוכן?

02:06:57:06 02:06:54:11
כשזה מוכן

02:07:00:02 02:06:57:19
את הצמר אוספים כל הקיץ.

02:07:02:23 02:07:00:09
וצריך לשמור על זה בפני
הקופים, כי הם אוכלים את זה.

02:07:07:10 02:07:04:03
אצלנו היה מלא צמחי צמר גפן.

02:07:10:04 02:07:07:18
זה צומח אחרי זריעה?
-כן, זורעים את זה.

02:07:17:13 02:07:10:19
כמה חודשי עבודה זה לוקח?
-כמו הטף והחיטה.

02:07:21:16 02:07:17:21
זה צומח, וזה מוכן רק בקיץ,

02:07:22:20 02:07:22:00
ועונת הפקיעה בחורף.

02:07:26:20 02:07:23:07
וכמה חודשים לוקח לזה?
-3 חודשים.

02:07:29:13 02:07:27:06
ברגע שיורדים הגשמים זה גדל לגובה.

02:07:33:20 02:07:30:08
אתם מגדלים את זה?
-כן.

02:07:35:23 02:07:34:01
ומי אוסף את זה?
-בעצמנו.

02:07:37:20 02:07:36:11
אתם בעצמכם?
-כן, בעצמנו.

02:07:40:07 02:07:38:22
תפסנו שכמיות,

02:07:44:02 02:07:40:23
ואת הצמר אוספים לתוכן,
ומשם לכלי האחסון.

02:07:45:24 02:07:44:12
האיסוף היה מעניין.

02:07:52:03 02:07:47:23
זה גדל על אדמה גדולה?
-את לא יודעת כמה גדול.

02:07:55:00 02:07:52:11
ואם לא פרצה אש זה נשמר 10 שנים.

02:07:57:22 02:07:55:23
הצמר גפן?
-אם לא נשרף,

02:07:59:02 02:07:58:05
הצמר היה נשמר
למשך 10 שנים.

02:08:02:04 02:07:59:09
איפה זה גדל?
-על האדמה שלנו.

02:08:05:15 02:08:02:16
מגדירים את האזור בכדי שהמרעה לא יכנס
לשטחי הגידול ודואגים להרחיק אש מהאזור.

02:08:07:18 02:08:06:06
בחורף זה מתחדש.

02:08:11:08 02:08:08:10
אבל לא פוקע, כמו שהתבואה גדלה.

02:08:13:11 02:08:11:18
וברגע שהשמש יוצאת,
מתחילה ההתחדשות.

02:08:15:19 02:08:13:19
בספטמבר כשהחורף
נגמר והגשם מפסיק.

02:08:18:06 02:08:16:02
אז מתחילה הצמיחה והגדילה.

02:08:20:17 02:08:18:16
רק אחרי שמסיימים לאסוף את
התבואה, מתחילים באסיפת הצמר.

02:08:23:13 02:08:21:05
אתה אומר שאחרי שאספתם
זה נשמר 10 שנים?

02:08:27:04 02:08:23:22
אחרי שאוספים את הצמר,

02:08:30:23 02:08:28:01
הצמח מתחדש כל שנה,

02:08:33:11 02:08:31:15
מחזרו הגידול הוא למשך 10 שנים,
אם לא פרצה אש בשדה.

02:08:35:12 02:08:34:05
הכפר שלנו היה באזור מדברי,

02:08:38:05 02:08:36:17
ושיחי הצמר גפן היו
בגודל של עץ,

02:08:40:08 02:08:39:09
גובהם היה כגובה של עץ.

02:08:48:14 02:08:40:19
מה דורש הגידול של הצמר?
-רק לשמור מפני פרות ואש.

02:08:52:00 02:08:48:21
מגדרים את האזור הגידול
מפני פרות ומפני אש.

02:08:55:14 02:08:52:14
וגם מנקשים את כל העשבים
מסביב, שהעשבים לא יהיו כר נוח לשריפה.

02:08:57:00 02:08:55:23
כשיש את הגידור שמסביב,
מניחים לשיחי הצמר גפן לגדול,

02:09:02:00 02:08:57:06
ובספטמבר כשהחורף נגמר,

02:09:04:01 02:09:02:07
קוטפים את הכותנה,

02:09:05:22 02:09:04:12
ושוב פעם הגידול מתחדש.

02:09:07:01 02:09:06:01
מה עם מים?

02:09:08:08 02:09:07:07
אין צורך במים.

02:09:09:15 02:09:08:15
לא צריך?
-לא.

02:09:11:02 02:09:10:00
זה גודל בקיץ.

02:09:14:02 02:09:12:15
אצלנו לא היה לזה צורך במים,

02:09:17:06 02:09:14:13

גם הטף והחיטה גדלו ממי הגשם.

02:09:19:14 02:09:17:17
כך צמחו הגידולים החקלאיים,

02:09:20:24 02:09:20:04
זו הבריאה.

02:09:24:19 02:09:21:07
יש מזיקים קטנים שאכלו את השדות?

02:09:27:12 02:09:25:12
שאכלו את פירות התבואה?
-טורפים?

02:09:33:19 02:09:27:16
לא טורפים. כאלה שמזיקים לתבואה.
-מזיקים מהסוג הזה.

02:09:36:06 02:09:34:03
כן. איזה סוג מזיק היה לרוב?
-זה לא מזיק.

02:09:40:03 02:09:36:18
היו מזיקים טבעיים, שלא היו נזק
לבני האדם ופגעו מעט בצמחייה.

02:09:42:07 02:09:40:14
זה לא מזיק?
-לא מזיק.

02:09:47:12 02:09:42:12
ומה עושים אם מוצאים את זה בשדה?
-אין מה לעשות עם זה.

02:09:50:13 02:09:47:23
אין מה לעשות, לא היו ריסוסים,

02:09:52:15 02:09:51:06
המזיקים נעלמו מעצמם,

02:09:55:07 02:09:53:17
הם היו מזיקים לפול

02:09:59:00 02:09:55:22
לאפונה ולחיטה,

02:10:01:11 02:09:59:11
והם נעלמו כשם שבאו,
לא הייתה תרופה לטיפול במזיקים.

02:10:05:03 02:10:03:06
וזה לא מזיק לבני אדם?

02:10:08:21 02:10:05:14
ולא לחקלאים שעוסקים בשדות?
-לא מזיק בכלל.

02:10:10:01 02:10:09:04
אין שום נזק, הפגעים,

02:10:12:06 02:10:10:16
לא היו מזיקים לבני האדם.

02:10:21:20 02:10:18:03
עד מתי עסקת בגידול הצמר?

02:10:25:11 02:10:22:21
גידלת צמר וייצרת בגדים?
-לגבי הגידול הייתי צעיר.

02:10:29:24 02:10:25:20
כשהייתי צעיר, גידלתי לצד דוד שלי.

02:10:34:12 02:10:30:09
והשמירה שדות הצמר גפן הייתה קשה,

02:10:37:17 02:10:34:23
אם זה מהאש או הפרות, לכן אנשים
הפסיקו לגדל זאת בכפר.

02:10:42:21 02:10:38:02
היינו מייבאים צמר גפן מהכפרים הסמוכים.

02:10:44:03 02:10:43:04
הנשים עשו מצמר הגפן חוטים,

02:10:47:02 02:10:44:07
ייצרנו ולבשנו.
-רכשתם את זה?

02:10:48:19 02:10:47:10
כן, רכשנו את זה.

02:10:50:23 02:10:49:06
רכשנו והבאנו.
-כמה זה עולה?

02:10:54:12 02:10:51:04
זה לפי התעריף, המחיר טוב.

02:10:58:13 02:10:54:24
שק שלם עלה לנו בר
1 או בר 1 וחצי.

02:11:00:06 02:10:59:00
כמה קילו זה בערך?

02:11:03:13 02:11:00:13
זה בערך 5-6 קילו.

02:11:05:00 02:11:03:18
וזה עלה בר 1?
-כן.

02:11:07:20 02:11:05:11
באותה התקופה, בר 1 זה
היה אפילו יותר מדי.

02:11:10:22 02:11:09:00
בר 1 זה היה הרבה מדי עבור צמר.

02:11:14:23 02:11:11:10
וזה מספיק להלביש את
הילדים, הבעל ולאישה.

02:11:18:07 02:11:15:24
ככה התלבשנו.
-הבנתי.

02:11:28:01 02:11:22:02
כמה צמר דרוש בשביל להכין שמלה?

02:11:33:14 02:11:28:17
למען האמת לא מדדנו את הכמות.

02:11:36:21 02:11:34:00
פשוט ארגנו ועבדנו.
5- קילו זה מספיק?

02:11:39:22 02:11:37:02
לא מדדנו לפי כמות הקילו.

02:11:41:16 02:11:40:05
יש כלי מלא בחוטים
שהנשים עשו מהצמר,

02:11:44:19 02:11:41:22
והיו אורגים עד
שהכלי התרוקן,

02:11:47:19 02:11:45:14
הפסקנו לארוג שנגמרו החוטים. ואמת
המשקל לא היה על פי קילו, קנינו שקים.

02:11:49:12 02:11:48:00
זה לא היה לפי משקל.
-לא היה.

02:11:55:19 02:11:52:08
בהתחלה אספתם את הצמר,

02:11:58:12 02:11:56:01
מהשדות,
-כן.

02:12:04:14 02:11:58:17
ומה עושים עד האריגה?
- פשוט מאחסנים אותו,

02:12:06:10 02:12:05:00
ואז הנשים מכינות מהצמר חוטים.

02:12:08:10 02:12:06:20
מי מכין את החוטים?
-הנשים.

02:12:11:24 02:12:09:04
עם מה הן מכינות את החוטים?
-עם כלי המיועד לכך.

02:12:15:15 02:12:14:00
זה דורש הרבה זמן?

02:12:19:09 02:12:16:17
אפשר לעסוק בזה גם כל השנה,

02:12:24:22 02:12:19:21
אך היו לנשים גם את עבודות הבית,
ולכן לא הספיקו לסיים.

02:12:27:24 02:12:25:06
לקח הרבה זמן להכין
חוטים לבגד אחד,

02:12:34:06 02:12:28:08
בגד שיכול לשמש אותך לשנתיים.

02:12:36:00 02:12:34:13
עד שהבגד היה בלוי היו כבר

מספיק חוטים, להכין עוד בגד.

02:12:37:17 02:12:36:18

צמר הגפן והכותנה שימשו לעשיית בגדים,
לאריגה, הנשים הן אלו שהכינו את החוטים.

02:12:40:16 02:12:38:00

הנשים עשו בעיקר את החוטים?
-כן, הנשים.

02:12:46:15 02:12:40:22

יש עוד תהליך עד האריגה?
-לא. אין עוד משהו.

02:12:49:21 02:12:47:00

הנשים היו מכינות את
החוטים בכמות קטנה,

02:12:53:07 02:12:50:08

ואז היו מחוברות אותם לגליל גדול,

02:12:58:16 02:12:53:13

ומשחילות את הקצבות, ככה
שהאריגה תעשה בקלות.

02:13:02:23 02:12:59:05

חוץ מזה לא עושים עם זה כלום,
לא שוטפים ולא מרתיחים.

02:13:06:06 02:13:03:06

ואיך מכינים את הבגד?

02:13:10:13 02:13:07:06

למשל, מה שאני לובש, אז ככה,

02:13:14:02 02:13:10:24

הבגד שאני לובש עשוי משני חלקים.
-כן?

02:13:15:11 02:13:14:10

תופרים ומחברים את החלקים,

02:13:18:16 02:13:15:17

גם את השמלות תופרים מחלקים
ודואגים לצווארון,

02:13:22:11 02:13:19:00

מוסיפים
רקמות, ככה הנשים מתלבשות.

02:13:26:02 02:13:23:12
עם מה תופרים?
-עם מחט.

02:13:30:13 02:13:26:21
עם מחט, ואיך נקרא הכלי
הגדול שמונך בתוך בור?

02:13:32:02 02:13:30:18
מה שמכינים איתו את הבגד?
-כן.

02:13:33:22 02:13:32:06
זהו כלי האריגה.

02:13:35:21 02:13:34:05
אורגים עליו ע"י זריקת
החוטים לשני צדיו,

02:13:40:19 02:13:36:15
ותוך כדי הפעלת החלק
התחתון עם הרגליים,

02:13:45:09 02:13:41:00
זה מה שגורם לחוט לעבור מצד
לצד, בזמן שזורקים אותו.

02:13:48:04 02:13:45:23
ככה מכינים את השמלות והשכמיות?
-את הכל.

02:13:50:04 02:13:48:09
ככה הכנתם את הכל?
-כן, ככה הכנו.

02:13:53:09 02:13:50:22
ואז תופרים עם הידיים?
-כן. ואז תופרים ביד.

02:13:55:14 02:13:54:14
ככה עשינו את זה.

02:13:58:18 02:13:56:03
וזה היה עיסוק לגברים?
-כן, זה עיסוק של גברים.

02:14:00:23 02:13:59:08
הנשים דאגו להגשת החוטים.

02:14:05:10 02:14:01:22

אבל את האריגה
והתפירה הגברים עשו.

02:14:08:14 02:14:05:20
איפה עשיתם את זה?
-את מה?

02:14:10:21 02:14:09:12
בכל מקום שרוצים.

02:14:13:15 02:14:11:09
בחנות או בתוך הבית?
-מה?

02:14:16:10 02:14:13:21
עשית את האריגה בתוך הבית?
-עשינו את זה בכל מקום.

02:14:18:00 02:14:16:16
ככה ברחבה?
-כן. ברחבה.

02:14:21:01 02:14:18:10
בחורף זה קשה לבצע אריגה בחוץ,
אבל בקיץ, עשינו את זה ככה בחוץ,

02:14:23:08 02:14:22:06
לא צריך בית בשביל זה.

02:14:26:21 02:14:23:17
מה עם השכנים או אנשים
שבאים לקנות בגד?

02:14:31:11 02:14:27:03
אנשים היו מביאים לי חוטים
מוכנים שאכין עבורם בגד,

02:14:34:23 02:14:31:18
ואז משלמים לי עבור העבודה.

02:14:37:00 02:14:35:03
אבל אני לא הכנתי למכירה.

02:14:40:13 02:14:37:18
באים ומבקשים ממני להכין להם בגד.
-כן?

02:14:43:07 02:14:40:24
ושואלים מה עלות
העבודה מסכמים על מחיר,

02:14:48:06 02:14:43:21
כשהבגד מוכן משלמים את
מה שסוכם, ולוקחים.

02:14:51:06 02:14:48:21
איך אנשים שמעו על
עבודת האריג שלך?

02:14:55:18 02:14:51:21
ע"י שמועות ברוך ה'.

02:14:59:19 02:14:56:02
תודה לאל, היו הרבה עבודות
אריגה ועבודות מתכת.

02:15:04:18 02:15:00:01
ואת כל המיומנויות הללו
הקב"ה העניק לנו.

02:15:09:14 02:15:04:22
ואיך השמועה מגיעה ללקוחות?

02:15:13:03 02:15:10:03
איך הגיעו אליך הלקוחות?
-אז ככה,

02:15:16:13 02:15:13:10
פעם המבוגרים ממני עסקו בזה,

02:15:18:22 02:15:17:01
המבוגרים הלכו לעולמם,
ואני כצעיר המשכתי,

02:15:22:09 02:15:19:10
וזה עבר ככה מדור לדור.

02:15:25:18 02:15:23:04
את רוב האריגות כיום,
המוסלמים עושים.

02:15:27:07 02:15:26:06
הבנתי.
-המוסלמים.

02:15:29:00 02:15:27:13
המוסלמים לא עוסקים בחקלאות.

02:15:30:12 02:15:29:09
עוסקים רק בהכנת בגדים.

02:15:32:21 02:15:31:08
עוסקים רק בהכנת בגדים?
כן.

02:15:34:20 02:15:33:06
אבל אנחנו, הכנו בגדים,

02:15:37:06 02:15:35:05
עסקנו בעבודות המתכת ובחקלאות.

02:15:40:22 02:15:37:21
כשמישהי רוצה שמלה,
כן?

02:15:44:06 02:15:41:13
איך אתה מודד לה?
- מודד עם הזרוע.

02:15:46:01 02:15:45:04
וכשאני מודד עם הזרוע,

02:15:48:14 02:15:47:01
כי יש מידה מוגדרת לשמלה,

02:15:50:13 02:15:49:06
ולשכמיות.

02:15:52:20 02:15:50:23
שמלה זה 20 זרועות.

02:15:55:11 02:15:53:23
זו מידה מדויקת לאישה.

02:15:57:13 02:15:55:16
איך אתה מודד?
-ככה אני מודד.

02:15:59:06 02:15:57:23
ככה?
כן, 1.

02:16:00:18 02:15:59:16
2 אני סופר.

02:16:03:10 02:16:01:00
לגברים, זה 24 זרועות.

02:16:06:12 02:16:04:05
24 עד קטע החיבור.

02:16:10:03 02:16:06:20
הנה תראי, זה אחד.

02:16:12:24 02:16:10:24
גם זה אחד. ככה מכינים את זה.

02:16:17:19 02:16:14:12
אני זוכר את המידה המדויקת של זה,

02:16:20:09 02:16:18:07
וממשיך להכין לפי זה.
אין אורך שונה.

02:16:21:21 02:16:20:16
זה יוצא באותה המידה.

02:16:25:07 02:16:23:05
אבל בשביל נשים, מכינים
חתיכה אחת וחותכים בסוף.

02:16:28:02 02:16:25:12
והאישה לא באה למדוד?
-לא.

02:16:30:22 02:16:28:11
אתה מודד לבד?
-עם הזרוע.

02:16:34:09 02:16:31:04
אני כבר מכיר את המידה לשמלות,

02:16:36:09 02:16:34:17
ולשכמיות.

02:16:38:20 02:16:36:19
ולבגדי ילדים.

02:16:42:07 02:16:39:05
ואם האישה רזה?
-זה לפי,

02:16:45:02 02:16:42:19
זה הולך לפי הגובה שלה,

02:16:49:20 02:16:45:23
אם האישה נמוכה אני אומר
לה מה המידה שתספיק לה,

02:16:52:21 02:16:50:02

כך גם לגבי אישה גבוהה,

02:16:56:10 02:16:53:03
אני מודיע לאישה הגבוהה שמידתה 20
זרועות. מי שמכין קובע את המידה.

02:16:59:05 02:16:56:23
אם נשארים חתיכות,
מכינים בגד לילדים.

02:17:02:07 02:16:59:22
את השמלה חותכים באמצע,
אבל את השכמייה לא חותכים,

02:17:05:01 02:17:02:20
שכמיה מהסוג הזה של
הגברים, לא חותכים.

02:17:08:21 02:17:05:08
באו אלי ילדים ומבוגרים ממקומות שונים.

02:17:11:02 02:17:09:06
לקנות את הבגדים שתפרת?

02:17:14:06 02:17:11:22
באו לבקש שאכין ואתפור עבורם בגדים.

02:17:16:03 02:17:14:12
רק בעיר תופרים ומוכרים.

02:17:20:00 02:17:16:11
אבל אצלנו בכפר
עשינו לפי הביקוש.

02:17:22:09 02:17:20:14
אמרתי בסדר כשביקשו ועשיתי.
-הבנתי.

02:17:25:02 02:17:22:16
הייתי גם מתקן בגדים.

02:17:27:23 02:17:25:13
עבדנו לפי הביקוש.
וזה לא היה יקר.

02:17:30:15 02:17:28:13
אם התופר היה מישהו מיומן,
הוא היה יכול להכין את כל סוגי הביגוד.

02:17:32:18 02:17:30:24

הוא דואג לאריגה לתפירה.

02:17:37:08 02:17:33:00
כמובן כשיודעים על מישהו כזה,
נגשים ומבקשים שיכין עבורם.

02:17:39:16 02:17:38:01
בכפר לא דרשו תשלום.

02:17:41:13 02:17:40:02
לא משלמים לך על זה?
-לא.

02:17:43:08 02:17:41:18
על התפירה?
-כן.

02:17:45:10 02:17:43:21
זה חינם.
-בחינם?

02:17:49:06 02:17:45:22
ככה הסתדרנו בנינו.
-אבל איך הרווחת?

02:17:51:06 02:17:49:13
זה פשוט לתפור בגדים.

02:17:57:06 02:17:51:17
את זה הבנתי. אבל זה הזמן שלך.
-כן, למשל, בזמן הקפה,

02:17:59:18 02:17:57:16
אני מספיק לתפור בגד אחד.

02:18:03:02 02:18:00:11
ומספק אותו לבעליו, זו לא בעיה.

02:18:05:03 02:18:03:15
לא משלמים עבור התפירה.

02:18:08:22 02:18:05:14
אבל בעיר גבו כסף, כי הם
השתמשו במכונת תפירה.

02:18:12:21 02:18:09:13
הבנתי את זה. אבל כשאתה מכין בגד,

02:18:15:16 02:18:14:01
על הכנת הבגד, האריגה

אני גובה תשלום.

02:18:17:11 02:18:15:24
על האריגה אתה גובה תשלום?
-כן. זה בתשלום.

02:18:20:01 02:18:17:16
ועל התפירה אתה לא גובה?
-זה בחינם.

02:18:21:05 02:18:20:09
בחינם.
-כן.

02:18:22:22 02:18:21:11
זה לא דורש הרבה זמן.

02:18:25:12 02:18:23:08
תוך כדי טקס הקפה
אפשר לסיים לתפור.

02:18:28:10 02:18:25:18
הכנת בגדים גם למשפחה שלך?

02:18:30:05 02:18:28:21
אחרת מה?

02:18:31:22 02:18:30:10
הכנת גם לאשתך?
-כן.

02:18:34:09 02:18:32:03
הכנתי לילדיי, לאשתי ולעצמי.

02:18:36:14 02:18:34:24
לפני הכל דאגתי לבני המשפחה,

02:18:43:11 02:18:39:22
הכנתי בגדים לי לילדים ולאשתי.

02:18:44:20 02:18:43:19
וככה התלבשנו.

02:18:50:06 02:18:45:08
ואם באים ומבקשים ממך
לתפור בגד לאותו היום?

02:18:53:05 02:18:50:20
אם זו אישה אני מודד עם הזרוע.

02:18:55:11 02:18:53:11
אבל את הגברים לא צריך למדוד.

02:18:59:11 02:18:55:20
וכשהוא מבקש אני
מחבר את 4 הקצוות,

02:19:01:22 02:18:59:17
תופר ככה עם מחט.

02:19:04:16 02:19:02:09
מביא לו את הבגד מוכן, האדם
מברך אותי והולך,

02:19:06:13 02:19:05:13
מברך והולך.

02:19:10:14 02:19:07:02
אמרת שהתפירה נעשית בחינם.
כן.

02:19:14:14 02:19:10:23
וכמה אתה גובה על האריגה?
-יש מחיר לכל סוג.

02:19:17:17 02:19:14:19
איך המחיר הולך?
-יש מחיר לשכמיה,

02:19:21:13 02:19:17:23
שמלה, צעיף או בגד לילדים.
מי שמבקש את כל אלו,

02:19:25:00 02:19:21:23
משלם 8, 9, או 10 בר.
-על הכל?

02:19:26:05 02:19:25:05
כן על הכל.

02:19:28:03 02:19:26:20
לא היינו גובים מחיר גבוה.

02:19:31:13 02:19:29:07
המחיר היה ראוי ולא גבוה.

02:19:34:14 02:19:31:23
שילמו לך בסוף העבודה?
כן.

02:19:36:17 02:19:34:18
בסוף העבודה כשאני חותך את החלקים, כשאני
אומר לבן אדם לבוא ולקחת את הבגד שהזמין.

02:19:38:15 02:19:36:24
ואז המזמינים היו באים ולוקחים,

02:19:40:15 02:19:39:20
כך זה היה.

02:19:48:01 02:19:44:07
שילמו עבור הבד או העבודה?
-עבור העבודה.

02:19:49:16 02:19:48:06
שילמו על העבודה.
-כן. על העבודה.

02:19:50:21 02:19:49:24
ומה עם הבד?

02:19:53:02 02:19:51:02
הבד היה שייך למזמין הוא זה שהיה
מביא את חוטי הכותנה.

02:19:56:12 02:19:53:11
הלקוח מביא את החוטים?
-כן.

02:20:00:17 02:19:56:20
היה מביא את חומרי הגלם, לי
שילמו על העבודה.

02:20:02:06 02:20:00:24
הבנתי. הלקוח מביא את החוטים.

02:20:04:13 02:20:02:15
והוא משלם 8 בר.
-כן, 8 בר.

02:20:07:09 02:20:04:21
וזה לא מחיר רק לשמלה,
זה כולל, שכמיה, צעיף,

02:20:11:21 02:20:07:16
ובגדי ילדים. וזה יכול לעלות עד
10 בר, ולקוחות שמבאים,

02:20:16:14 02:20:12:10
100, 70, 80 זרועות זה עולה יותר.

02:20:17:21 02:20:17:02
זה לפי הכמות.

02:20:20:10 02:20:18:02
ומשלמים לך רק על האריגה.
כן. רק על האריגה.

02:20:22:01 02:20:20:18
אין מספיק כסף ללקוחות.

02:20:24:13 02:20:22:11
עבדת מהבוקר?

02:20:27:12 02:20:24:20
התחלתי לעסוק באריגה
ואחרי שהתגברתי בתפירה.

02:20:30:24 02:20:27:21
כן, ועסקת בזה אחרי עיסוקיך?
-אחרי שהיו לי ילדים.

02:20:35:07 02:20:31:14
אז זה היה העיסוק העיקרי שלך?
כן. כשהייתי מבוגר.

02:20:40:06 02:20:35:16
כשצעירים קשה לעסוק בזה,
יש כל מיני הסחות דעת.

02:20:41:12 02:20:40:12
אבל אחרי שמתבגרים,

02:20:47:04 02:20:41:16
יש סבלנות לשבת ליד מישהו
ולבקש ללמוד דברים.

02:20:52:08 02:20:47:10
לומדים אחד מן השני, ואז
עובדים כעצמאים.

02:20:55:21 02:20:52:19
ויצאת לעבודה מהבוקר?

02:21:00:06 02:20:56:10
כן, יצאנו מהבוקר.

02:21:06:00 02:21:00:13
בקיץ עבדנו עד הצהריים,
חזרנו לאכול ולשתות קפה,

02:21:08:06 02:21:06:07
וחוזרים לעבוד כל אחר
הצהריים עד הערב.

02:21:12:12 02:21:08:12
והרבה אנשים באו לבקר אותך?

02:21:17:05 02:21:12:19
היו באים ויושבים לשוחח איתי
אנשים שאין להם תעסוקה,

02:21:19:17 02:21:17:12
באו גם אנשים שרצו ללמוד אריגה,

02:21:22:23 02:21:19:24
או אנשים שרצו עבודות מתכת.

02:21:26:14 02:21:23:08
ותוך כדי שיחה אני
ממשיך באריגה ככה.

02:21:29:04 02:21:26:23
ככה עוברים מנושא לנושא.

02:21:31:18 02:21:29:23
וכשיש חתונה,
-כן?

02:21:39:22 02:21:33:17
למה היה הכי הרבה ביקוש?
-שמלות,

02:21:43:10 02:21:40:16
שכמיות ובגדי ילדים.

02:21:48:14 02:21:44:02
היו מבקשים, שאתפור
בגד עבור האישה לחתונה.

02:21:52:21 02:21:49:09
היה הרבה ביקוש כשיש חתונות?
לובשים בגד חדש בחתונה.

02:21:55:16 02:21:53:09
רוצים בגדים חדשים.
-הייתה הרבה עבודה?

02:22:00:02 02:21:55:21
אפילו שהייתה הרבה עבודה, לא

רק מישו אחד עסק בכך,

02:22:01:06 02:22:00:10
היו הרבה,

02:22:04:17 02:22:01:17
שעסקו בכך.

02:22:07:18 02:22:05:02
אני הייתי אורג ותופר לקרובים שלי,

02:22:11:02 02:22:07:24
ולא יכול להכין לכולם.
-הכלה שמתחתנת,

02:22:14:20 02:22:11:15
השמלה שלה שונה
מהשמלה של אמא שלה?

02:22:17:11 02:22:15:11
הכלה מאוד קטנה.

02:22:19:03 02:22:17:22
מי שמתחתנת קטנה,

02:22:21:13 02:22:19:09
והאימא גדולה, הכלה לא יכלה
ללבוש שמלה של אמא שלה,

02:22:23:09 02:22:21:20
לכלה מכינים שמלת כלה.

02:22:24:21 02:22:23:22
רוקמים את השמלה,

02:22:27:20 02:22:25:04
ותופרים אותה.
כך גם לגבי הצעיף,

02:22:29:15 02:22:27:24
והיא עם הלבוש הזה מתחתנת.

02:22:34:07 02:22:30:06
למה הכוונה הכלה קטנה?
-לפי הגיל. גיל 12,

02:22:36:05 02:22:34:16
הכלות היו מתחתנות גם בגיל 13,

02:22:39:16 02:22:36:14

והיו כאלו שמתחתנות בגיל 18.

02:22:41:03 02:22:40:03
לפי מה שהסתדר.

02:22:46:17 02:22:41:10
לכלה מכינים שמלת כלה,
ומה מכינים לאמא שלה?

02:22:49:03 02:22:46:22
לאמא יש כבר שמלה
מוכנה ושמורה מראש.

02:22:54:08 02:22:49:11
אבל לכלה מבקשים
להכין באופן דחוף.

02:22:58:20 02:22:54:16
מה ההבדל בין שתי השמלות?
-השמלות שונות זו מזו.

02:23:02:13 02:22:59:12
של האמא שונה? למה?
-זו רקמה אחרת.

02:23:05:04 02:23:02:20
זה עם הרבה רקמה, ושמלה עם
רקמה דורשת זמן רב של הכנה.

02:23:07:02 02:23:05:15
למה של האמא שונה?

02:23:09:07 02:23:07:10
כי זו אמא, השמלה שלה צריכה
להיות ייצוגית כשהיא עומדת.

02:23:14:16 02:23:09:20
אבל הכלה יושבת כולה
מכוסה, ולא רואים אותה.

02:23:22:02 02:23:18:02
אבל היא הכלה?
-ולא רואים אותה.

02:23:27:01 02:23:25:15
אף אחד לא רואה את הכלה.

02:23:31:23 02:23:27:21
אבל האמא, מתרוצצת
בין האורחים שבאים.

02:23:35:07 02:23:33:05
אז השמלה שלה שונה.
-כן.

02:23:37:13 02:23:35:16
יותר מושקעת מזו של הכלה?
-כן.

02:23:43:03 02:23:38:00
את השמלה של הכלה מבקשים
להכין ברגעים האחרונים,

02:23:46:10 02:23:43:10
אבל את השמלה של האמא,
שמלת הרקמה מכינים מראש.

02:23:50:08 02:23:48:09
אז זה ממש שונה.
-כן.

02:23:55:05 02:23:50:24
איך נעשתה הרקמה?
-רקמה ידנית.

02:23:57:00 02:23:55:23
איך אני אגיד לך,

02:23:59:10 02:23:57:15
הינה רקמה כמו זו.

02:24:00:18 02:23:59:17
הרקמה שפה?
-כן.

02:24:03:06 02:24:01:04
אותה עושים בעבודת יד.

02:24:05:18 02:24:03:16
מי עושה את זה? גם אתה?
-מי שיודעים.

02:24:07:15 02:24:06:01
הנשים עושות את זה.

02:24:09:05 02:24:07:20
אבל את הרוב עושים באתיופיה,

02:24:10:17 02:24:09:13
אנשים שיושבים בכלא.

02:24:12:12 02:24:11:02
את הריקמה?
-כן.

02:24:17:13 02:24:13:07
בסוף הריקמה אתה תופר?
-לא.

02:24:20:14 02:24:17:21
הרקמה נעשית אחרי התפירה.
-כשהשמלה מוכנה כבר?

02:24:23:21 02:24:20:24
אי אפשר לתפור אחרי הרקמה.

02:24:27:15 02:24:24:06
אחרי שהשמלה מוכנה,
הולכים למי שרוקם רקמות.

02:24:30:22 02:24:28:09
הבנתי. רוקמים כשיש כבר שמלה.
-כן.

02:24:34:13 02:24:31:04
והיו בוחרים מה?

02:24:37:09 02:24:35:11
נגיד האמא של הכלה,
-כן?

02:24:42:18 02:24:37:17
יכלה לבחור סוג רקמה וצבעים?

02:24:46:11 02:24:43:18
כן, אבל זה לפי יכולת
התשלום של כל אחת.

02:24:47:19 02:24:46:19
לא כולן יכולות.

02:24:51:19 02:24:48:06
יש מלא הוצאות. אם זה על
האוכל השתייה והשמלת כלה.

02:24:55:05 02:24:52:03
ואם אין מספיק כסף, אז מלבישים
את הכלה במה שאפשר,

02:24:56:14 02:24:55:13

ומחתנים אותה.

02:25:00:13 02:24:57:02

ואם זו משפחה עשירה,
אז כבר שנה מראש,

02:25:05:15 02:25:01:18

מכינים את כל ההופעה של האמא.

02:25:06:23 02:25:05:22

ככה מכינים.

02:25:13:14 02:25:07:07

מה הדבר שאתה הכי מתגעגע
אליו בחיים באתיופיה.

02:25:16:16 02:25:13:24

למה אתה הכי מתגעגע בחיים
שהיו לך באתיופיה?

02:25:20:09 02:25:17:05

מה שאני הכי מתגעגע באתיופיה,

02:25:22:02 02:25:21:00

באמת.

02:25:24:10 02:25:22:22

למזג האוויר ולעונות השונות,

02:25:27:20 02:25:25:03

לחקלאות, לדבש

02:25:33:07 02:25:28:12

ולחלב. אפילו היום כשאני

רואה פרות, אני נזכר בזה.

02:25:34:21 02:25:33:19

אני מתגעגע לזה,

02:25:39:10 02:25:35:14

לכל שדות החקלאות, לדבורים ולדבש,

02:25:41:00 02:25:39:20

זה מאוד חסר לי.

02:25:44:20 02:25:41:06

וזכינו לזה בזכות הדורות

הקודמים, שעבדו קשה,

02:25:48:12 02:25:45:05

וסבלו הרבה. אבל לנו,

02:25:51:20 02:25:48:20
היו שוורים, פרות ולא הוטרדנו.

02:25:55:18 02:25:52:01
ולא דאגנו שהילדים ימותו מרעב,
או שלא יהיה לנו מה ללבוש.

02:25:57:18 02:25:56:01
אנחנו מודים לקב"ה על כך.

02:26:00:09 02:25:58:01
ואנחנו כבר יותר מ-30 שנים בארץ.

02:26:02:00 02:26:01:00
והנה אני עדיין חי.